

Šumarski list.

Organ

hrv.-slav. šumarskoga društva

Izdaje

Hrvatsko-slavonsko
šumarsko društvo.

Uredjuje

Bogoslav Kosović.

Izlazi svakog mjeseca.

ZAGREB 1916.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga društva.

SADRŽAJ.

	Strana
Praksa uredjenja šuma u opće, a kod zem. zajednica napose. Napisao Ante Kern, kr. šumar. nadzornik (Nastavak)	65—104
Biljegovne pristojbe. Piše Ivan Grčević, kr. rač. savjetnik	105—129
Društvene vijesti: † Herzl Otokar, — Novi utemeljiteljni član	130
Razne vijesti: Državni ispit za samostalno vođenje šumskog gospodarstva. — Iskaz uplaćenih utemeljiteljnih prinosa, članarine 1. razreda i upisninah, podupirajućih prinosa i pretplatninah za „Šumarski list“, tečajem razdobja od 1. srpnja do 31. prosinca 1915. — Iskaz uplaćenih utemeljiteljnih prinosa, članarine 1. razreda i upisnina, podupirajućih prinosa i pretplatnina za Šumarski list — tečajem razdobja od 1. siječnja do 26. travnja 1916.	130—134
Oglas dražbe stabaia	134—135
Köreskenyeva (pripomoćna) zaklada hrv.-slav. šum. društva. Ustanovljenje članova	135—136
Poziv na sakupljanje naredaba i načelnih rješidaba	136

ŠUMARSKI LIST

Pretplata za nečlanove K 12 na godinu. — Članovi šumar. društva dobivaju list besplatno. — Članarina iznaša za utemeljitelja K 200. — Za članove podupirajuće K 20. — Za redovite članove I. razreda K 10 i 2 K pristupnine. — Za lugarsko osoblje K 2 i 1 K pristupnine i za »Šum. list« K 4 u ime pretplate. — »Lugarski viestnik« dobivaju članovi lugari badava. Pojedini broj »Šum. lista« stoji 1 K. Članarinu i pretplatu na list prima predsjedništvo društva.

Uvrstbina za oglase: za 1 stranicu 16 K; za pol stranice 9 K; za trećinu stranice 7 K; četvrt stranice 6 K. — Kod višekratnog uvrštenja primjereni popust.

Praksa uredjenja šuma u opće, a kod zem. zajednica napose.

Napisao Ante Kern, kr. šumar. nadzornik.

(Nastavak).

S druge se ali strane ne smije pustiti s vida, da bi strogo sastojinsko gospodarenje iziskivalo sječu na mnogim mjestima i sa često veoma malim površinama, a to bi nadavalo mnogo više posla n. pr. kod odbadanja sječina, obilježbe i procjene stabala, kod nadziranja radnika i vozača, kod kontiranja u gospodarstvenu preglednu knjigu i t. d. a poskupilo bi i izvoz (jer treba uzdržavati mnogo puteva), te postavak i uzdržavanje ograda oko mnogo branjevina i t. d.

Da se tomu izbjegne, to su manje gospodarstvene žrtve opravdane. Ne smije se dakle pasti niti u jednu niti u drugu skrajnost, nego uvažujući sve prilike, nastojati držati se zlatne sredine.

Mnogi gospodarstvenu jedinicu zamjenjuju sa sjekoredom, te to opravdavaju sa ustanovom alineje 1. §. 4. uređ. naputka, u kojoj stoji: »Sjekoredi (gospodarstvene jedinice) dijele se na odjele«.

Iz toga, što su riječi »gospodarstvene jedinice« u zaporci, ne smije se izvoditi, da su ta dva izraza sinonimna, nego iz toga slijedi, da se u pojedinom slučaju mogu pokrivati.

Takovi ali slučajevi su rijetki, a događaju se samo onda, kada su slučajno dobni razredi tako normalno poređani, da se sa sječom može na jednom kraju početi, te ju neprekidno nastaviti do konca ophodnje; ili da je dotično šuma tako skroz jednolična — naročito jednako stara, dakle skroz jednako sječiva ili jednako nedozrela, da je sasvim svejedno gdje će se početi sa sječom. Tu je onda razumljivo da se ne će početi u sredini, nego uzev obzir na potrebni pravac izvoza, potrebu paše, smjer eventualno pogibeljnog vjetra i t. d. početi s jednoga kraja, te nastaviti pravcem do drugoga kraja.

U visokim šumama će se takav slučaj (samo jedan sjekored) veoma rijedko dogoditi, dočim u sitnim šumama češće, te jedino u takovom iznimnom slučaju bi se sjekored pokrивao sa gospodarstvenom jedinicom, te bi se istodobno jedno i drugo dijelilo u odjele.

Ad. §. 4.

Razdjelenje gospodarstvenih jedinica u odjele, ili kako ga neki običavaju nazivati „nutarnje razdjelenje šume“, ima osim u alineji 5. ad. §. 3. (vidi stranu 35) navedenoga još i tu svrhu, da se prostorno mogu u šumi točno odrediti mjesta za sječe i za kulture; zatim, da se laglje mogu provesti sadanje i buduće izmjere u šumi; nadalje da se šuma učini preglednijom, a uz to redovito i za izvoz drva prikladnijom (izvoz prosjekama); te konačno, da se u svrhu prepriječenja pogibelji od požara i zareznika, veće suvisle sastojine razdjele u manje dijelove.

Budući ti razlozi postoje u svakoj šumi bez obzira nato, da li se ona uzgaja kao visoka, srednja ili sitna šuma, te da li se u njoj provadja čista, oplodna ili preborna sječa, to se ima prigodom uređenja s v a k a š u m a razdjeliti u primjereni broj odjela.

Držim stoga da nije ispravan nazor g. šumar. nadzornika V. Dojkovića u njegovom članku „Pismo iz Draga-

ničkog luga“ u broju 4. Šum. lista od godine 1912. na strani 137., po kojemu se: „ondje, gdje se ima zavesti uredno preborni sjek, neizlučuju odjeli, već samo sjekoređi“.*

Od svega što se gospodarstvenom osnovom ustanovljuje i određuje, ima jedino razdjelenje šume u odjele značaj stalnoga, te stoga ima biti trajno nepromjenljivo, dočim sve ostalo je po naravi stvari promjenljivo.

Stoga je to razdjelenje jedan od najvažnijih posala uređenja, te mu uređivač treba da posveti najveću pažnju, a to tim većma, što se izpravci na gospodarstvenom razdje-

* Odnosni stavak g. Dojkovića glasi: „Već onda, kad sam pristupio uređajnim radnjama i kad sam prosječno mrežom razdjelio sva tri uređajna razreda u 50 odjela, pružio sam dokaz, da izvanjskim razdjelenjem ne imam pred očima uređenje Drag. luga na isključivoj podlozi prebornog sijeka, već da a priori stvaram mogućnost, da će se u buduće, budu li to samo okolnosti dopuštale i nastane li zato potreba, moći iz uredno prebornog sijeka odmah preći na periodno, odnosno na sječinsko gospodarenje. Ja sam izletnicima odmah kod ulaza u šumu otvorio pregledovid, raztumačio izvanjsko razdjelenje, pak sam bio uvjeren, da će g. K. barem to znati, da se ondje, gdje se imade izključivo zavesti uredno preborni sjek, neizlučuju odjeli već samo sjekoređi, što se obavlja ili samo sa nekoliko uzdužnih ili popriječnih, — u brdima, — terrainu prilagođenih prosjeka. To je kardinalna razlika između vanjskog razdjelenja u sječinskom i uredno prebornom gospodarenju, što mora barem onaj znati, koji suče rukave, da izvrgne tudje pošteno nastojanje i rad, nezasluženom ruglu“.

Osim navedenoga, ima u tom članku po mom sudu još nekoliko neispravnosti, pak da mladi i još neiskusni uređivači šumâ ne budu njima zavedeni, mnijem, da će biti dobro, da se na nje ovdje osvrnem.

Neće biti ispravno, kada se razdjelenje šume u odjele naziva „vanjsko razdjelenje“, jer što bi se onda za razliku od toga imalo zvati „unutarnjim razdjelenjem“.

Neispravno je nadalje govoriti o „izlučivanju“ odjela. Izlučiti mogu samo nešto, što zasebno postoji i što se po svojoj sučnosti razlikuje od drugoga. Stoga se može govoriti samo o izlučivanju odsjeka (sastojina) unutar pojedinih odjela, a ne mogu se izlučivati odjeli, koji u neuredjenoj šumi još ne postoje, nego se tek imaju stvoriti. Stoga držim da se ispravno može govoriti samo o „razdjelenju šume u odjele“.

Konačno se u brdovitim šumama, bile one preborne ili ine kakove, razdjelenje u odjele redovito ne obavlja prosjekama, nego se u tu svrhu upotrebljuju što većma naravne crte (putevi, potoci i slično), a umjetni prosjeci samo iznimice onda, kada naravnih crta ne ima (vidi toč. 2. §. 4. uređ. nap.).

lenju, jer ono ima biti nešto trajnog, ne imaju do skrajne nužde preduzimati.

Ako stoga uređivač u urediti se imajućoj šumi već nadje kakovo razdjelenje, ili makar samo pojedine prosjeke, to neka bez osobitih i važnih razloga to ne zabaci, nego neka ga što više moguće u cjelosti, ili barem što većma može zadrži, te prema eventualnoj potrebi samo usavrši.

Mihaelis u spomenutom svom djelu sasvim opravdano piše: „Um die Stetigkeit des Wirtschaftsbetriebes nicht zu stören, empfiehlt es sich, die bestehende wirtschaftliche Einteilung eines Revieres nach Möglichkeit beizubehalten und Änderungen daran nur vorzunehmen, wenn sich davon greifbare Vorteile erwarten lassen. (Da se ne poremeti stalnost u gospodarenju, preporuča se pridržanje postojećeg gospodarstvenog razdjelenja jednog sreza, te preinačenja istoga preduzimati samo tada, kada se od toga mogu očekivati očevidne koristi).

Tako n. pr. može biti, da postojeće prosjeke nisu međusobno sasvim istomjerne, ili da nisu međusobno potpuno okomito izvedene, ili da nisu podjednako razdaleko jedna od druge, te da stoga to razdjelenje na nacrtu ne ima sasvim pravilan lik i da nije oku onako ugodno, kako bi to bilo, da je sasvim pravilno izvedeno.

To bi doduše bila jedna formalna pogrješka, koja se vani u šumi u prvi mah niti ne primjećuje, ali ona redovito nije nikakovom zaprekom za izradbu valjane osnove.

Zaprekom bi bila samo onda, kada bi prosjeci bili izvedeni takovim pravcem, da bi prigodom sječâ bile sastojine izvrgnute pogubnom djelovanju pogibeljnoga vjetra, ili kada bi u brdovitom tlu bili izvedeni prosjeci (umjetno razdjelenje) preko dola i bregova, te bi time s jedne strane bilo onemogućeno racionalno vodjenje sječa, a s druge strane bi ti prosjeci bili i negospodarstveni i to stoga, što bi se njima produkciji drva nepotrebno oduzimalo tlo, i što bi se

moralo nepotrebno trošiti na njihovo podržavanje u neobraštenom stanju.

Postojeće razdjelenje u odjele može uz navedenu formalnu manu imati još i tu manjkavost, da su odjeli preveliki ili premaleni (da ih ima previše).

U prvom slučaju lahko se preveliki odjeli sa nekoliko prosjeka ili naravnih crta razdjele u manje odjele, dočim se u drugom slučaju može više manjih odjela stegnuti u jedan odjel.

Što se tiče spomenute formalne pogriješke, to moram izričito naglasiti, da svako razdjelenje u odjele, makar ono bilo i veoma nepravilno obzirom na oblik, omogućuje sastavak valjane osnove u onom slučaju, ako ono inače odgovara uvjetima, koji su spomenuti na strani 35. i u uvodu ovoga poglavlja (orientacija, razdjelenje šume u više manjih djelova i t. d.).

Ako postojeće okolnosti dozvoljavaju n. pr. da ne postoji nikakovo razdjelenje, te se stoga mora sasvim novo osnovati, tada naravno treba nastojati da se ono izvede ne samo svrsi shodno nego i tako, da ono i u naravi i u nacrtu bude izgledalo lijepo i oku ugodno, nu svakako treba više nego li na ljepotu i pravilnost, paziti na to, da crte razdjelenja budu svrsi shodne i da se prilagođuju po prirodi danim crtama u naravi.

Napomenuti mi je, da mnogi autori zahtjevaju, da jedan odjel u pravilu treba da sastoji iz jedne jedinstvene stojbine, naime da se u jednom odjelu ne nalaze stojbine razne kakvoće. Zahtjevaju to pako stoga, što hoće da odjel po vremenu bude jedna skroz jednaka sastojina. U većini novijih uređajnih naputaka je taj zahtjev sasvim napušten i to posve opravdano s razloga, što se to u pravilu neda u opće postići, a ako se iznimno kojiput i poluči, tada je to redovito bilo moguće samo uz velike gospodarstvene žrtve i samo za kratko vrijeme, jer vjetar, požar, zareznici i t. d. tu teškom mukom i velikim žrtvama polučenu jednoličnost, ubrzo opet pobrkaju.

Stoga se u novije vrijeme odjeli smatraju samo kao prostorne oline, a odsjeci su one jedinice, s kojima se računa i čine dispozicije kod sastavka općih i posebnih porabnih osnova i izračunanja etata.

To stanovište držim posvema opravdanim stoga, što ono s jedne strane od šumoposjednika traži najmanje gospodarstvene žrtve, te što omogućuje, da si šumu razdjelimo u odjele prije, nego li smo obavili njezinu inventuru.

U prvom naime slučaju morali bi najprije izlučiti odsjeke i sastaviti njihov opis, a kako da se izmjere, u nacrt urišu, izračunaju njihove površine i t. d. kada u šumi još ne ima nikakvih stalnih točaka od kojih bi se te izmjere mogle započeti, odnosno na nje nadovezati.

Polazeći sa navedenoga stanovišta, po kojemu se pod jedan odjel mogu uzeti i sastojine raznih stobinskih kvoća, biti će svakako uputno to ne činiti namjerice, te po mogućnosti razdjelenje provesti tako, da znatno više ležeće sastojine, ne dodju sa niže ležecima u jedan te isti odjel. To se polučuje time, da se široke kose u vodoravnom pravcu razdijele u odjele koji leže jedan nad drugim, a naročito treba paziti na to, da se onakove sastojine raznih pozicija, kojih izvoz gravitira u razne doline, ne svrstaju u jedan odjel.

Kada se šuma ima razdijeliti u odjele, svakako je prvo pitanje, kako odjeli imaju biti veliki?

U alineji 4. točke 2. §. 4. uređ. nap. određeno je, da oni u visokim šumama u pravilu ne imaju biti veći od 100 rali.

Za iskusnog uređivača je to dovoljno, ali kako sam se u praksi uvjerio, nije to dovoljno za većinu šumara.

Veličina odjela treba da je u nekom razmjerju sa veličinom gospod. jedinice i sa izabranom ophodnjom. Uz to ona ovisi mnogo o načinu gospodarenja. Kod intenzivnog biti će odjeli manji, a kod extenzivnog veći, a najveći onda, ako se radi eksploatacije šume grade šumske željeznice, te stoga

one razdjele u veoma velike gospodarstvene jedinice. Veoma mali odjeli učiniti će se konačno tada, ako to šumovlastnik želi radi lova, ili ako će se imati izvažati veoma mnogo prorednoga materijala iz mlađih sastojina, a da ne ima u opće ili veoma malo šumskih puteva. U tom slučaju bi se taj materijal, obzirom na to, što se kolima ne može doći do njega u sastojinu, morao do kola iznašati, a da to ne bude predaleko i tim izvoz skuplji nego li je možda sâm materijal vrijedan, osnovati će se mnogo prosjeka (samo 2.5—3 m. široki) i tim će se dobiti razmjerno mali odjeli.

Jedno od glavnih pravila za veličinu odjela je, da odjel smije biti manji, ali u pravilu neka ne bude veći od normalne površine jednog gospodarstvenog razdoblja (po točki e) §. 18. uređ. nap. u visokim šumama 20 odnosno 10 godina, a u prebornim, srednjim i sitnim šumama 10 odnosno 5 godina) dotične gospodarstvene jedinice. N. pr. ako je šuma velika samo 120 rali, a ophodnja da je 80 godina, tada moramo tu šumu razdjeliti najmanje u četiri odjela (ophodnja razdjeljena sa brojem razdoblja), te stoga jedan odjel ne bi u pravilu smio biti veći od $120 : 4 = 30$ rali.

Budući se u brdovitim šumama ima što više izbjegavati umjetno razdjelenje prosjekama, te se uz ine naravne crte imaju za medje upotrijebiti što više putevi i to ne samo postojeći, nego i oni, koji će se radi izvoza drva još morati izgraditi, to se veoma preporuča, da se prije nego li se pristupi razdjelenju šume u odjele, izgraditi se imajući putevi valjano trasiraju i njihove stalne trase u nacrtu urišu. To je potrebno stoga, da se kod svojedobne izgradnje tih puteva ne bi te trase mjenjale, i time morale mjenjati medje onih odjela i odsjeka, koje ti putevi omeđavaju, što bi prouzročilo veliki posao sa ispravkom izkaza površina, nacрта itd.

Kada su mapovane sve naravne crte, koje bi mogle poslužiti kao medje odjela, te one zajedno sa postojećim prosjekama i putevima, kao i trasama još izgraditi se ima-

jućih puteva, urisane u nacrtu i prema gornjemu određena poprilična veličina odjela, pristupa se izradbi procrta (skice) za nutarnje razdjelenje.

Ako to razdjelenje ima biti umjetno (prosjekama u ravnicima), neka se pri tomu ne postupa odveć šablonski, nego neka se drži na umu, da svako pravilo ima iznimaka, te da stoga ne mogu ni svi odjeli biti jednako veliki, zatim da svi odjeli ne mogu imati oblik pravilnog paralelograma, i konačno, da svi prosjeci ne moraju neprekidno ići od jednoga kraja šume do drugoga.

Tako se n. pr. iz slike 1. vidi, da se radi nepravilnosti vanjskih međa šume ne bi uz nikakovu kombinaciju mogli dobiti sami pravilni odjeli, pak kada to nije moguće za međašne odjele, nije ono neophodno potrebno ni za nutarnje odjele. Stoga nije sva šuma jedino samo sa prosjekama razdjeljena u odjele, nego je kao međa odjela (a slučajno i sjekoreda) uzet glavni šumski put B. Naprotiv ali nije za razdjelenje uzet put, koji ide kroz odjele 8. i 12. (odsjek 8/f i 12/e), a nije uzet stoga, što bi se time dobio samo jedan mali odjel veoma dugačkog i za vođenje sječe proti opasnom vjetru veoma neshodnog oblika. Konačno nije prosjek 2 produžen na sjever kroz odsjek 2/a i na jug kroz odsjeke 13/b i 13/c stoga, jer bi se tim produženjem dobila 3 veoma mala odjela, što bi bilo sasvim suvišno i ničim nebi bilo opravdano, te konačno prosjek 3 nije produljen kroz odjel 1. stoga, jer taj odjel nije prevelik, te nema niti inače opravdanog razloga da se dijeli u dva odjela.

Time, što prosjek 2 nije preko glavnog prosjeka 6 produljen kroz odjel 13. nastalo je t. zv. nasjedanje, koje Nijemci zovu „Aufsitzer“. To su stari autori smatrali smrtnim grijehom, a ima i danas još šumara, koji su toga nazora, nu ne znaju zato navesti nikakov u istinu opravdani razlog, dočim protiv toga govori svakako ta okolnost, da bi bilo vanredno negospodarstveno n. pr. odsjek 13/b još i sa

istočne strane opkoliti sa prosjekom i time stvoriti sasvim mali odjel u obliku trapeza.

Odjel ima u pravilu sastojati iz jedne savezne površine, pri čemu se uzima, da putevi, potoci, jaruge i slično, ako idu kroz odjel, makar se radi svoje širine moraju izlučiti kao posebni odsjeci, neprekidaju tu saveznost — vidi o tom u slici 1. put, koji je u odjelu 8. izlučen kao odsjek *f*, a u odjelu 12. kao odsjek *e*.

Ima ali slučajeva, gdje ima malih izoliranih čestica, za koje čestokrat, radi njihove male površine, nije potrebno, da se uzmu kao posebni odjel.

Ako ima više takovih čestica, te ako leže blizu jedna drugoj, tada sa tehničke strane ne ima nikakvih zapreka proti tomu, da se zajedno uzmu kao jedan odjel, a ako se radi samo o pojedinoj takovoj čestici, ne ima zapreke, da se ona kao posebni odsjek priključi k najbližemu odjelu. Takav slučaj mogao bi nastupiti sa česticom, koja je u slici 1. označena kao odjel 17., te se ne bi učinila pogriješka, kada bi se taj odjel kao odsjek pripojio najbližemu odjelu 15. U takovom slučaju treba ovakovim česticama kao oznaku odsjeka dati početno slovo *a*), iz česa će se tada vidjeti, da još negde mora biti odsjeka od toga odjela, te će se oni potražiti i naći u najbližem odjelu.

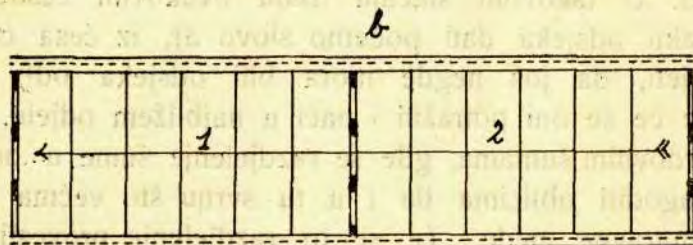
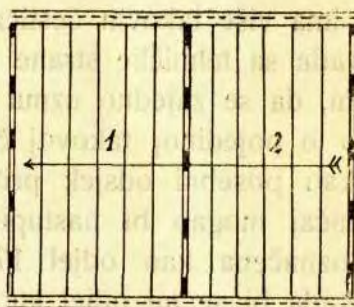
U brdovitim šumama, gde se razdjelenje šume u odjele ima prilagoditi oblicima tla i u tu svrhu što većma upotrijebiti naravne međe, će se to razdjelenje provesti bez obzira na budući smjer sječe i sječnih poredaka i to stoga, što tu ne može vrijediti pravilo, da duljina odjela ima ujedno biti i širina sjekoreda, nego će se veoma često morati sječa voditi tako, da je širina odjela podjedno i širina sjekoreda, kako je to iznimno slučaj sa odjelom 1. u slici 1.

U ravnici ali treba obzirom na eventualni pogibeljni vjetar, zatim na eventualnu potrebnu zaštitu mladika proti sunčanoj žegi, radi izvoza drva u stanovitom pravcu i t. d. najprije ustanoviti smjer sječe i time pravac sjekoreda i

glavnih prosjeka. U taj smjer ima se položiti pravac glavnih prosjeka, a okomito na nje pobočne prosjeke tako, da duljina odjela bude širina sjekoreda, i da prosjeci tamo, gdje to radi izvoza šumskih proizvoda bude potrebno, budu priključeni ili bar omogućen priključak na one ceste ili puteve, koji dolaze do same šume ili u njezinu blizinu.

Uz pretpostavu da smjer sječe ima ići od istoka prema zapadu, predložuje slika 5. u *a* ispravno razdjelenje, dočim u *b* pogriješno razdjelenje i to stoga, jer je širina odjela podjednako širinom sjekoreda.

Slika 5.

Razlog, zašto se zahtjeva da duljina odjela bude podjednako širina sjekoreda je poglavito taj, da mladik ima od susjedne neposječene sastojine još njeku zaštitu proti suncožaru kao i to, da je time sječina uža, pak usljed toga je moguće — u koliko je to još potrebno, naplođenje sjemenom od susjedne još neposječene sastojine. Vidi se dakle da to vrijedi poglavito za čistu sječ i kod crnogorice koja ima lahko sjeme.

Ta ustanova je u naš naputak uzeta po svoj prilici iz njemačkih knjiga, u koje je ona došla radi toga, što se u Njemačkoj i u Austriji goji poglavito crnogorica, koja se sječe čistom sječom.

Kod nas se glavna vrst drveća hrast, sječe čistom sječom, a tu otpada pogibelj od sunca, kao i mogućnost postranog naplođenja (preteško sjeme), dočim kod oplodne i preborne sječe otpada jedno i drugo, pak s toga ne će se kod nas učiniti nikakova tehnička pogriješka, ako se u opravdanim slučajevima bude mimoišla ta ustanova — naravski ako se to dotle, dok je ta ustanova na snazi, bude muče toleriralo po nadzornim oblastima.

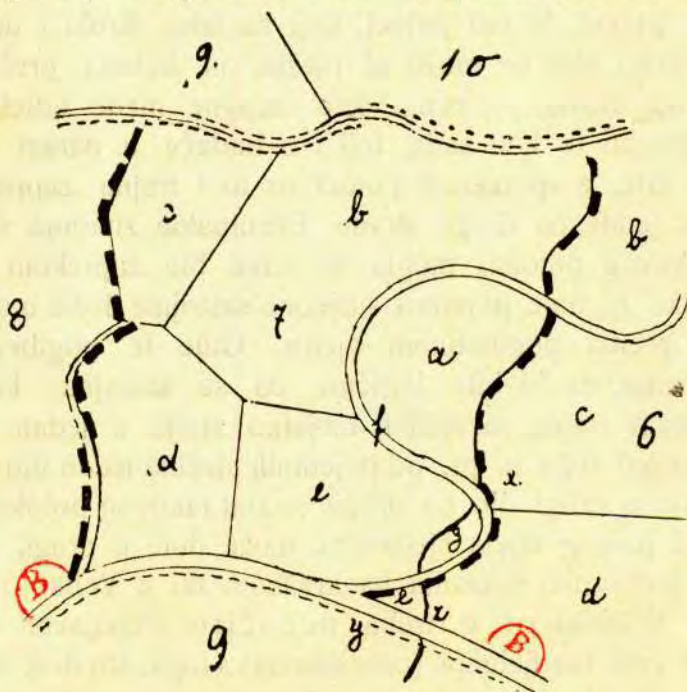
I kod nutarnjeg razdjelenja šuma u ravnici treba što više upotrijebiti naravne crte, a samo u koliko takove manjkaju, ima se razdjelenje u odjele provesti sa prosjecima. Stoga i tu treba nastojati, da se postojeće ceste, trajno izgrađeni putevi, te oni potoci, koji su tako široki i duboki, da se preko njih ne može ni pješke ni kolima preći bez posebnoga mosta, — uzmu kao naravne međe odjela i to stoga, što su to koli sada, toli i u buduće u naravi trajno vidljive crte, a spomenuti potoci uz to i trajna zapreka za prelaz s jedne na drugu stranu. Eventualna znatnija vijugavost takovog potoka, mogla bi tomu biti zaprekom samo onda, ako bi time pojedine susjedne sastojine došle u opasan položaj prema pogibeljnom vjetru. Gdje te pogibelji od vjetra nema, ne bi bilo logično, da se sastojine, koje je sama narav trajno razdjelila, umjetno spoje u jedan odjel, te da usljed toga n. pr. od pojedinih sječina jedan dio dodje na jednu, a drugi dio na drugu stranu takovog potoka tako, da se iz jednog dijela sječine ne može doći u drugi.

U prebornim šumama na kraškom tlu u Velikoj i Maloj Kapeli, Velebitu i t. d. treba naročito izbjegavati svaku umjetnu crtu razdjelenja (prosjeckama) s toga, što ih se s jedne strane radi jake bure ili juga nebi i onako smjelo prosjeći na veću širinu od 3—4 m., a s druge strane sve kada bi

se i moglo te prosjeke trajno podržavati u potpunoma čistom stanju, ne bi se one u šumi primijećivale s toga, što je to tlo usljed kamena izvanredno neravno, te puno škrapa, vrtača i dr. a uz to se krošnje stabala s jedne i druge strane radi male udaljenosti ubrzo međusobno opet dotiču, te se s toga opstojeća prosjeka u takovom tlu u šumi niti ne opaža. Kada se dakle te prosjeke u takovom tlu ne mogu bez naročitog traženja u šumi vidjeti, to one nisu nikakova vidljiva međa, i nebi s toga mogle služiti orientaciji i t. d.

S toga je u takovom terrainu svaka iole trajnija staza ili nogostup zgodniji za svrhe nutarnjega razdjelenja, nego li i najljepše osnovani prosjek.

U brdovitim šumama se može često dogoditi, da je jedna naravna crta samo u jednom svom dijelu shodna kao međa odjela, dočim za drugi dio te međe da bi bila shodnija koja druga crta. Tako na pr. u slici 6. nije put,

Slika 6.

koji iz odjela 6. dolazi i ide kroz odjel 7., radi svoje velike vijugavosti shodan kao međa tih odjela. S toga će se kao takova uzeti potok, nu ne u cijeloj svojoj duljini do točke *z*, nego samo do točke *x*, a od ovud dalje će se kao međa uzeti spomenuti put i to iz sljedećih razloga. Potok sâm po sebi nije širok, te se on ne izlučuje sa svojom površinom, a ona dva mala dijela, koji leže između potoka i puta, te su označeni sa *g* i *e*, imaju tako malu površinu, da se obzirom na to ne imaju izlučiti kao posebni odsjeci. Ako bi se dakle počam od točke *x*, pa do točke *z* potok pridržao kao međa odjela, to bi se u tom slučaju morale površine *g* i *e* izlučiti kao posebni odsjeci s toga, što bi *g* pripao k odjelu 6., a *e* k odjelu 7.; naprotiv ako se od točke *x* pa do *y* uzme kao međa odjela put, tada se *g* ne treba posebno izlučivati, nego on ostaje sastavni dio odsjeka 7/*e*, a *e* ostaje sastavni dio osjeka 6/*d*.

Po ustanovi alineje 5. točke 1. §. 4. ur. nap. imaju se glavni prosjeci učiniti širokima 6—10 metara, a pobočni 2—4 m, nu po alineji 1. točke 2. istog §. 4. imaju se prosjeci na velikim strminama u brdovitim i planinskim šumama samo trasirati i ne treba ih prosjeći.

Svrha radi koje se glavni prosjeci imaju tako široko prosjeći je ta, da sastoje s jedne i druge strane što više ogranjaju (sich bemanteln) i razviju što jače korenje, te time postanu dovoljno otporne proti jakim vjetrovima. U tu ali svrhu smiju se ti prosjeci na potpunu širinu odmah po odobrenju osnove prosjeći samo u mladima, gdje pogibeljni vjetar ne može napraviti štete, dočim se u starim sastojinama u opće, a osobito u slučaju ako projektirani prosjeci leže u pravcu pogibeljnog vjetra, stabla na njima posjeku opreznim prebiranjem tečajem duljeg vremena i to s toga, da se susjedne sastojine sukcesivno pripreme za slobodno stanje.

Gdje pogibelj od vjetrova ne postoji, te stoga ograna-
nje sastojine nije potrebno, tu bi lih u uređajne

svrhe bila dovoljna širina prosjeka sa 3—4 m. Obzirom ali na pogibelj od požara; zatim u lovačke svrhe; nadalje što tlo prosjekâ u šumama u ravnici nije sasvim neplodno, nego često odbacuje lijepu korist prodajom trave; zatim jer je spomenutom ustanovom naputka propisano; te konačno što su široki prosjeci kod nas već od davnine tradicionalni, neka se u šumama ravnice glavni prosjeci prema lokalnim prilikama naprave u širini od 6—10 m.

U brdovitim šumama, gdje naputak dozvoljava da se prosjeci eventualno samo trasiraju, a naročito u prebornim šumama, gdje je pogibelj od vjetrova obratno to manja, čim su prosjeci užji, biti će dovoljna širina od 2—3 m. U takovim šumama ne će se ni putevi, ni ine naravne međe, niti tamo, gdje one čine međe sjekoreda ili odjela, učiniti širima nego li u istinu jesu i to već s toga razloga ne, što pojedini put u jednom dijelu može ići kroz odjel, te bi tu ostao u svojoj naravnoj širini od 2—3 m. i nebi se izlučivao kao posebni odsjek, zatim u drugom dijelu može biti međom odjela, te bi kao takav morao biti nješto širi, a u trećem dijelu može činiti među sjekoreda, te bi se tu morao prosjeći na još veću širinu i svakako obzirom na tu veću širinu izlučiti kao posebni odsjek (vidi točku 7. §. 7. ur. nap.) — dakle bi jedan te isti put u naravi, morao u nacrtu biti risan sa tri razne širine. Naročito se to neće učiniti u kraškim šumama, gdje bi izsjecanjem kraj takovih puteva u svrhu spomenutih većih širina, dobili znatne površine skroz neplodnoga tla, te gdje su putevi u naravi sami po sebi dobro vidljivi i s toga u uređajne svrhe sa svojom širinom od 2—3 m. sasvim dostatni.

Iznimku od toga treba u brdovitim šumama učiniti jedino onda, ako se radi o izgrađenom šumskom putu ili cesti, uz koje se radi bržeg osušenja i s toga boljeg uzdržavanja, obično s jedne i druge strane prosjeku t. zv. prozračne pruge (Lichtungsstreifen).

Već je spomenuto, da je međa trajnih sjekoreda podjedno i medja odjela.

Po šemi znakova za gospodarstveni nacrt, imaju se međe odjela u nacrtu označivati debelim, a medje sjekoreda tankim prekinutim crtama.

Njeki šumari običavaju uz one crte, koje označuju istodobno među odjela i među sjekoreda, risati s jedne strane jednu oznaku, a s druge drugu. To je sasvim suvišno. U takovom slučaju dovoljno je, da se riše samo oznaka za sjekored, jer se prema navedenom zna, da je to istodobno i međa odjela.

Kod sastavka gospodarstvenog programa za manje šume, treba paziti na ustanovu alineje 2. točke 2/a §. 43. ur. nap. po kojoj je dopustivo „da međe odsjeka mogu podjedno služiti kao međe odjela“. Ako su u takovom slučaju pojedini odsjeci preveliki, to se shodnom crtom razdjele u više manjih odsjeka, te u jednom i drugom slučaju kao odjeli obilježe sa arapskim brojevima, a njihove medje prema alin. 2. §. 5. u naravi trajno označe. Obzirom ali na malu površinu šume, se oni ne omeđuju sa širokim, nego sa uzkim prosecima, ili eventualno tako, da se samo na krajnim i prelomnim točkama označe sa stupcima.

Prema 5. alineji točke 2. §. 4. ur. nap., imaju se odjeli obilježiti arapskim brojevima. Tu se mora naročito upozoriti, da se koli odjeli, toli odsjeci i sve drugo, što se prema šemi znakova ili odredbama napatka (vidi alin. 2. §. 27. ur. napat.) ne ima u nacrtu i operatu označivati (risati) bojom crveno ili žuto, ima u pravilu označivati crnilom (tušem).

Ad §. 5.

Budući točke, na kojima se međe odjela križaju i lome, imaju po alineji 1. toga paragrafa biti stalne točke, na koje se eventualne u šumi potrebne buduće izmjere mogu nadovezati, imaju se one u naravi i u nacrtu geodetski točno ustanoviti. S toga je uputno, da se u onom slučaju, ako je vanjska izmjera, t. j. reambulacija međa, obavljena teodo-

litom, takodjer i nutarnja izmjera (razdjelenje u odjele) preduzme teodolitom. U protivnom slučaju obavi se ta izmjera busolom.

Po alineji 2. toga paragrafa imaju se brojevi odjela naznačiti u šumi na medjašnim stablima. To se najjednostavnije učini sa crnom uljenom bojom na mrtvoj kori stabla (da se ono ne ozledi). Ličenje brojeva sa crvenom bojom na bijelom polju, kako se to mjestimice (n. pr. u zagrebačkoj gori) uobičajilo, te što sam i ja zagovarao jednom zgodom u Šumar. listu, ne bi preporučio s toga, što je to veoma kričeće i s toga nelijepo; nadalje što crvena boja već za 3 godine sasvim izbledi i po vremenu postane nečitljiva, dočim je crna boja veoma trajna; te konačno s toga, što ličenje četverokutnih bijelih polja kao podloga za crvene brojeve, iziskuje mnogo vremena i time proizvodi suvišne troškove. Brojevi se ne liče prostoručno, jer ispadnu obično nelijepi, a uz to nije to ni gospodarstveno, jer iziskuje razmjerno više vremena, nego li onda, ako se u tu svrhu rabe limene šeme za brojeve. Za brojeve je najprikladnija veličina od 5—6 cm. visine.

Radniku ili lugaru, koji ima tu obilježbu provesti na stablima, neka se u svrhu, da si ne zamaže odijelo sa uljenom bojom, koja se neda isprati, dade od jeftine tamne tkanine napraviti dugački kaput (poput bolničarskih). Nabavi se pako kao inventarni komad, te se dogodice upotrebljuje u svim ostalim šumama.

Ta obilježba neka se na stablima ne metne prenizko, nego dapače što moguće više (možda uz uporabu malih ljestava) s toga, da ju pastiri i ini napasni ljudi ne mogu lahko dosegnuti i istesati — osobito zimi, kada zapadne snijeg.

Obilježbu prosjeka nije potrebno provesti vani u šumi i to s toga ne, što je polukrug, koji se po šemi znakova ima kao obilježba prosjeka napraviti oko velikih slova kod glavnih prosjeka, a oko brojeva kod pobočnih 'prosjeaka, dosta teško napraviti na stojećim stablima, a uz to bi te

obilježbe u šumi bile i suviše s toga, što je i bez toga svaki prosjek u šumi za svakoga dovoljno jasno određen time, ako mu se reče „prosjek koji se nalazi između odjela toga i toga“.

Kod užih prosjeka, koji se sa svojom površinom ne izlučuju posebno, te s toga u opće ne dobivaju svoje posebne oznake, nebi ini način niti bio moguć.

Što je rečeno glede obilježbe prosjeka, to isto vrijedi i za puteve, potoke i ine naravne crte kao međe odjela.

Za stupce, kao trajne i stalne točke međe odjela, ne određuje naputak „gdje se imaju metnuti“ — da li u sredini, ili na gornjoj ili dolnjoj, na sjevernoj ili južnoj strani prosjeka i t. d., te stoga uređivač u tom pogledu ima slobodne ruke.

Sa geodetskog stanovišta bilo bi najshodnije, da se metnu u sredinu, nu to nije uputno s toga, što bi kod izvoza drva smetali i bili oštećivani. S toga većina autora preporuča, da se u brdovitom položaju postavljaju na gornju (prama brdu okrenutu) stranu, jer je tu manja pogibelj, da bi mogli biti odvaljani (n. pr. tim, da se o nje zadenu kola), a inače da se postavljaju uvijek na stanovitu stranu n. pr. na istočnu i sjevernu — vidi o tomu sliku 7.

U takovom slučaju ona crta, na kojoj se nalaze stupci, predstavlja pravu mjerenu crtu.

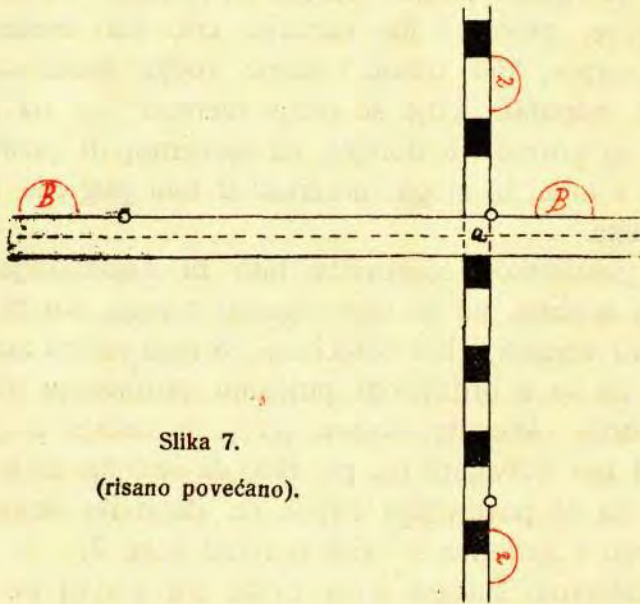
Ad §. 7.

Po alineji 1. može se izlučivanje odsjeka obaviti ili istodobno sa izmjerom crta unutarnjeg razdjelenja (u odjele), ili se na ovu nadovezuje.

Potonje držim praktičnijim i preporučam osobito u onom slučaju, ako uređenje šume ne provada posebni uređivač nego onaj šumar, koji u njoj vodi stručnu upravu. Ovaj na tomu ne može neprekidno raditi, nego radi samo dogodice kada mu to ini upravni poslovi dozvoljavaju. Ako bi oba posla istodobno obavljao, to bi mu se posao komplicirao,

a što je najglavnije, može mu se u većoj šumi dogoditi, da nijedan od tih posala u dotičnoj godini ne svrši, pak ako do godine dođe premještaj, ili ini kakav silniji rad, mogu ti poslovi u opće ostati nedovršeni i time je tada izgubljen za taj rad uloženi trud i trošak.

Ako se naprotiv najprije provede izmjera za razdjelenje u odjele, to se barem taj rad može u jednoj te istoj godini

Slika 7.

(risano povećano).

redovito potpunoma dovršiti i u uredu i vani u šumi, a tada se sa izlučivanjem odsjeka može bez ikakvih poteškoća nastaviti po istom ili kojem drugom uredniku makar tek nakon nekoliko godina.

Kod izlučivanja odsjeka je odlučna okolnost, da li se sa dotičnom sastojinom ima gospodarstveno (glede sječe, prореде, огоје и слично) иначе поступати него ли са осталим сусједним састојинама dotičnog одјела на пр. ако се ради велике разлике u starosti буду sjekli u raznim razdobljima, или да је ради nejednakog обраста знатна разлика u дрвним залихама, те се s toga не могу јединствено процјенити и описати.

Svrha izlučivanja odsjeka je ta, da tim bude moguće sabrati pouzdane i ispravne podatke za „opis sastojina“, koji služi kao podloga kod izračunavanja razdobnih prihoda.

Imajući to na umu, ne smije uređivač biti odveć sitničav i radi svake i najmanje razlike u sastojinama izlučivati ih kao posebne odsjeke, naročito ne onda, kada se radi o malim površinama. Ne smije to činiti s toga, što diferencija u drvnim zalihama i u prirastu na tako malim odsjecima naprama ostalim većim odsjecima, ne može biti tako znatna, da bi igrala kakovu ulogu kod izračunavanja koli razdobnih, toli godišnjega prihoda. Naročito kod mladih sastojina ta diferencija izčezava prema onoj pogriješki, koju se i uz najpomniji rad može učiniti kod procjene sastojina. Ne bi s toga bilo opravdano na izlučivanje trošiti više novca i vremena, nego li je to praktično od vrijednosti. S toga praktičan uređivač ne će niti neznatnije razlike u dobi uzeti za povod izlučenju posebnoga odsjeka.

Obzirom na starost preporuča se držati načela austrijskog naputka za uređenje državnih šuma, po kojemu se ne imaju posebno razlučivati one sastojine, kojih starost se u mladima, kolosjecima i srednjodobnom drveću ne razlikuje više od 10 godina, u starim sastojinama ne više od 20 godina, a u sitnim šumama ne više od 5 godina.

Prema alineji 2. točke 8. §. 7. ur. nap. ne ima se kod izlučivanja odsjeka ići izpod 1—4 jutra. Ta ustanova može vrijediti samo za sastojine, plješine i čistine, dočim se kod puteva, prosjeka, potoka, kuća, kamenoloma i t. d. izlučuju i znatno manje površine i to s toga, jer se radi o takovom tlu, koje ima trajno ostati nepošumljeno.

Do kojega minimuma površine se ima ići kod izlučivanja sastojina, ovisi mnogo o veličini gospodarstvene jedinice. U jednoj naime gospodarstvenoj jedinici, gdje godišnja sječina ima površinu od 50 rali, igra jedan odsjek u površini od 3 rala kud i kamo manju ulogu, nego li jedan odsjek od četvrt rala u gospodar. jedinici u kojoj godišnja sječina

iznosi samo pol rala. Nadalje se u intenzivnijem gospodarstvu izlučuju razmjerno manje površine, nego li kod extenzivnog gospodarenja. Konačno se iz razloga, koji se niže spominju, imaju u starim sastojinama kao odsjeci izlučivati i manje površine a to osobito onda, ako su one čistine ili mladici, te stoga uplivaju na ukupnu drvnu zalihu i prema tomu i na veličinu prihoda.

Kod izlučivanja odsjeka treba nadalje imati na umu, da one sastojine, koje će do sječe doći vjerojatno u sljedeća 2 decenija, treba što točnije procijeniti e da ne bi nastala znatnija razlika između drvnih gromada navedenih u porabnim osnovama i onima, koje će se usjekom faktično polučiti. Tu treba stoga kod izlučivanja odsjeka postupati rigoroznije i izlučivati i onakove manje površine, koje se inače ne izlučuju. Naprotiv treba kod izlučivanja odsjeka u srednjodobnim, a pogotovo u mladim sastojinama držati na umu, da će njihovo stanje u sječivoj dobi bitno ovisiti o tomu, kako se one budu u buduće njegovale, te da prema tomu mogu sadanje razlike u sastojinama po vremenu sasvim i isčeznuti, a naprotiv da s druge strane mogu usljed elementarnih nepogoda nastati razlike tamo, gdje ih danas nema.

Konačno je opis sadanjeg stanja mladih sastojina (u mladolicima samo starost, a u srednjodobnim uz to i drvena zaliha i prirast), potreban kod sastavka „opće porabne osnove“ samo u svrhu kombinacije i sravnjivanja prihoda pojedinih gospodarstvenih razdoblja medjusobom, da se vidi hoće li se uživati potrajno jednaki prihodi ili će oni rasti ili padati.

Iz navedenoga se vidi, da minimum površine do kojega će se imati kod izlučivanja odsjeka ići, mnogo ovisi o praktičnom shvaćanju uređivača, te da se neda postaviti njeko opće pravilo.

Centralni ravnatelj Hufnagl je u spomenutoj svojoj knjižici to pokušao riješiti tako, da je kao njeko općenito pravilo uzeo, da najmanja površina za izlučivanje odsjeka

ima biti $\frac{1}{100} - \frac{1}{50}$ postotka od ukupne površine dotične gospodarstvene jedinice. Na pr. kod ukupne površine od 1000 ha imale bi se još izlučivati površine do 0.1—0.2 hektara.

To može možda vrijediti u Českoj, gdje se najintenzivnije gospodari, nu kod nas u Hrvatskoj, gdje smo još vanredno daleko od intenzivnoga gospodarenja, ne može to niti približno vrijediti.

Ako se u pojedinim većim odsjecima, koji su inače jednolične sastojine, nalazi više malih plješina, koje će se što skorije morati kultivirati sa kojom brzo rastućom vrsti drva, to ne bi imalo svrhe te brojne plješinice (čistinice) posebno mapovati i izlučiti kao male odsjeke, nego je probitačnije u „Opisu sastojina“ u rubrici „vrst drveća, omjer smjese i sastojinski oblik“ naznačiti „da ima mnogo takovih čistinica u ukupnoj površini od po prilici ... rali“, a u rubrici „Opazke o sječi i t. d.“ navesti „kada, kako i čime se imaju kultivirati“ — sve to u svrhu vjernijeg opisa sadanjeg stanja i radi lagljeg i boljeg sastavka ogojne osnove.

Površine onih puteva i potoka, koji kod naravnog razdjelenja čine međe odjela, nu ipak se obzirom na njihovu neznatnu širinu ne izlučuju kao posebni odsjeci, — nemaju se nigdje posebno izkazati, nego se one imaju u razmjernim djelovima pribrojiti k susjednim odsjecima. To se čini s toga, jer te puteve i potoke radi njihove neznatne širine, ubrzo prerastu susjedna stabla (postrani prirast), te usljed toga ne nastaje gubitak niti na drvu niti na prirastu — njihova dakle površina ne predstavlja nepošumljeni prostor. Isto vrijedi i za uzke prosjeke.

Ako neizlučeni put ide kroz jednoličnu sastojinu, tada je ne treba lučiti u dva odsjeka, nego se ona spaja u jedan odsjek znakom, kako je u slici 2. naznačeno za odsjeke 4/d i 4/e. Naprotiv ali, ako kroz takovu jednoličnu sastojinu ide takav put, koji se obzirom na svoju širinu mora

posebno izlučiti kao n. pr. put f u odjelu 7. na slici 6., tada se odsjeci a i b sve ako bi bili skroz jednolične sastojine, ne smiju spojiti u jedan odsjek i to s toga ne, jer je pravilo, da jedan odsjek ima sastojati iz jedne suvisle površine.

Svaki prosjek, put i potok, koji se obzirom na svoju širinu ima posebno izlučiti, a koji uz to čini među odjela ili sjekoreda, treba kroz cijelu svoju duljinu označiti samo sa jednom jedinstvenom propisanom oznakom (veliko slovo ili arapski broj u polukrugu — vidi sliku 2.), te ga u „Izkaz površina“ uvrstiti sa tom oznakom i odgovarajućom mu površinom.

Pri tomu se ona mala četvorina, koja nastane kod križanja ovakovih prosjeka i puteva — u slici 7. obilježena sa a (crtkice, koje u slici označuju tu četvorinu, se inače ne rišu u nacrtima), ima priračunati glavnijem prosjeku (ili putu), te ovoga s toga u nacrtu risati kao neprekinutog, a pobočni prekinuto tako, kao da ide ispod glavnoga. (Sl. 7.)

Na one pako puteve i potoke, koji ne čine među odjela ili sjekoreda, proteže se ustanova točke 7. §. 7., po kojoj se oni imaju unutar svakog pojedinog odjela izlučiti kao posebni odsjeci — vidi u slici 2. put 8/f i 12/e. Stoga se oni kao i drugi odsjeci obilježuju sa malim latinskim slovima ali tako, da se sa nastavnim slovima označe tek nakon onih odsjeka, koji predstavljaju sastojine. Čini se to s toga, jer se putevi i potoci kao produkciji drva ne namijenjeno tlo, ne uvršćuju u „Opis sastojina“ nego samo u „Izkaz površina“, pak time se onda polučuje to, da u „Opisu sastojina“ ne bude preskočenih slova.

Budući su odsjeci prolazne naravi, te imaju po vremenu što više i što prije nestati (naravski u koliko to bez velikih gospodarstvenih žrtava bude moguće), te što predstavljaju u oči padajuće razlike, koje se dotle dok postoje u naravi i primjećuju, — ne treba ih u naravi sa napisima na stablima vidljivo označivati. Jedino tamo, gdje jedna sa-

stojina neprimjetljivo prelazi u drugu, te s toga točka ili crta toga prelaza nije jasno primjetljiva, biti će dobro, da se radi lagljeg ispitivanja gospodarstvene osnove, u takovim slučajevima početne i prelomne točke takovih odsjeka na stablima označe bijelom ili crvenom bojom na taj način, da se na stablu učini točka u promjeru od kakovih 5—6 centimetara.

Ad §. 8.

Kada se iz katastralnih nacрта ima prirediti nacrt u kojem manjem mjerilu, tada neka se to ne čini pantografom, nego šestilom za reduciranje.

Onaj primjerak nacрта, koji ima ostati kod nadzorne oblasti, dovoljno je da se priredi na prozirnom platnenom papiru, a dapače može u tu svrhu poslužiti i svijetlosnimak (Lichtpause).

Ad §. 9.

Po alineji 2. toga paragrafa ima se ukupna površina svih odjela — ispravnije rečeno „cijele gospodarstvene jedinice“, sravniti i izjednačiti sa onom u katastru, segregacionalnoj osudi i u gruntovnici.

Često se tu ukažu znatnije razlike. U takovom slučaju, osobito ako je znatnija razlika između katastra i gruntovnice, koja je mogla nastati jedino uslijed naknadnih promjena u površini pojedinih čestica, moraju se iztražiti razlozi, pak ako se razlike ne mogu ukloniti, to u uređajnom zapisniku navesti i obrazložiti.

Ad §. 10.

Kako ravnatelj Hufnagl u spomenutoj svojoj knjižici sasvim ispravno tvrdi, je „opis sastojinâ“ jezgra cijelog uređajnog operata, jer na njemu se osnivaju svi daljnji računi o ustanovljenju prihoda. Stoga je ovim uređajnim radnjama u šumi svrha: prikupljanje što moguće ispravnijih podataka za „Opis sastojina“.

Spomenuti pak Mihaelis u navedenom svom djelu veli:

„Praktischen Wert können doch auch die allerschönsten Berechnungen nur da haben, wo die Rechnungsgrundlagen auf Tatsächlichem ruhen“ (Praktičnu vrijednost mogu i najljepši računi imati samo onda, kada podaci za te račune, počivaju na faktičnosti).

Ako su dakle glavne podloge gospodarstvene osnove, a to su drvne gromade i prirasti, nepouzđani ili možda direktno neispravni, tada ne mogu biti ispravni ni računi o prihodima, te tada osnova, ma ona inače bila kako mu drago lijepo izrađena na papiru, ne ima realne vrijednosti.

S toga ima uređivač nastojati, da sastavi što ispravniji opis sastojina, a ispitivač osnove ima prigodom ispitivanja u šumi naročito tom dijelu osnove posvetiti svoju osobitu pažnju.

Pri sakupljanju podataka za „Opis sastojina“ treba za svaki odsjek ustanoviti i sabrati one podatke, koji su od upliva na sadanji i budući prihod šume, i koji su od važnosti kod ustanovljenja budućeg šumskog gospodarenja, zatim kod određivanja načina sječe i uzgoja; te konačno kod određivanja gospodarstvenih mjera, koje obzirom na sadanje stanje sastojina treba preduzeti u svrhu, da se one dovedu ili uzdrže u takovom stanju, da budu u doba sječe imale što više i što vrijednijeg drva.

Po točki 1. i 2. toga paragrafa imaju se u „Opisu sastojina“ odjeli i odsjeci izkazati sa svojim brojem (slovom) i površinom. Nužno je tu ponovno naglasiti, da se u taj opis imaju uvrstiti samo oni odsjeci, koji su produkciji drva namjenjeni, daklem samo sastojine i čistine, dočim se izlučeni putevi, prosjeci i potoci ovamo ne uvršćuju s toga, jer oni ostaju trajno neobrašteni, te se s toga kod njih nema što opisivati.

Unašanje odjela i odsjeka ima uslijediti tekućim redom, te nakon što su od pojedinog odjela unešeni svi odsjeci, povuče se vodoravna crta, te ispod nje zbrojena površina svih odsjeka označi kao ukupna površina odjela, a na kraju

zbroje se površine svih odjela, i time dobije ukupna produkciji drva namjenjena površina cijele gospodarstvene jedinice.

Ad toč. 3. Kod opisa stojbine može se često dogoditi, da je vrst gorja i tla sasvim ista za više odsjeka. Da se s toga to ne mora opetovati kod svakog odsjeka, može se u takovom slučaju ta rubrika jednom vertikalnom crtom razdijeliti u dvoje, te u prvoj rubrici za sve odsjeke zajednički navesti ono, što im je zajednički, a u drugoj samo ono, u čemu se razlikuju.

Pri tomu treba navesti samo najbitnije i izbjegavati svaku opširnost, te manju važnost polagati na vanjske znakove tla, a veću na ono, što je faktično važno obzirom na uzgoj drveća.

Ad točka 4. Uvrštavanje odsjeka u odnosne stojbinske razrede rabljenih prihodnih skrižaljka, ima uslijediti prema sadanjoj vrsti drveća onda, ako se ta vrst ima i nadalje pridržati. Za slučaj pako da se ima promijeniti, uputno je označiti stojbinski razred za jednu i za drugu vrst.

Kod čistina se stojbinski razred označuje prema uzgojiti se imajućoj vrsti drveća.

Stojbinski razred ustanovljuje se prema izabranim prihodnim skrižalkama i to ili po drvnoj zalihi ili po visini stabala ili kombinovano oboje zajedno. Na pr. ako se za hrast uzmu Schwappachove prihodne skrižaljke, te se je n. pr. ustanovilo da je starost sastojine 50 godina, drvna zaliha svedena na potpuni obrast da je 90 m^3 , a popriječna visina stabala da je 14 m., tada je ta sastojina najbliža II. stojbinskom razredu, te se u taj i uvrsti.

Iz navedenoga vidi se, da se kod ustanovljivanja stojbine po drvnoj zalihi, mora ova svesti na potpuni obrast. Ovaj ali nije moguće svagda sasvim točno ucjeniti, pak ako se pogriješi samo za jednu desetinku, tada i drvna zaliha znatnije varira. Stoga će uvijek biti dobro, da se kod nor-

malnog razvoja sastojine daje visini stabala kao pouzdanim faktoru prednost.

Nedvojbeno je naime, da će se kod inače istih okolnosti (jednaka starost, vrst uzgoja, jednaka njega, približno isti sklop i t. d.) ona sastojina nalaziti na boljoj stojbini, koja ima veću visinu stabala.

Pri tomu se ne uzima mjerilom visina mladih sastojina i kultura, nego starijih i najstarijih sastojina.

Radi tih visina je u opće uputno napustiti uporabu kod nas tradicijskih Feistmantlovih prihodnih skrižaljka, u kojima nisu visine naznačene, te upotrebljavati razne novije sa oznakom visinâ.

Uvrštavanje u stojbinske razrede (t. z. bonitiranje) po prihodnim skrižalkama, je moguće samo za one sastojine, za koje su podaci sadržani u tim skrižalkama — to je u novijim skrižalkama obično za sastojine počam istom od 20 godina napred.

Za mlađe sastojine ne ima tih podataka. S toga se u takovim slučajevima mora uređivač ravnati ili po starijim sastojinama na jednakoj stojbini, ili za mjerilo uzeti opći izgled takovog mladika. Takovo prosuđivanje izgleda dođeš ponješto nesjegovno, nu kod tako mladih sastojina, koje će tek u zadnjem razdoblju doći k sječi, je to za potrebu prakse faktično sasvim dovoljno.

Razvrstavanje u stojbinske razrede ima se preduzeti prema glavnoj vrsti drveća, a ako ima dvije glavne i jednako važne vrste n. pr. mješovita preborna šuma od jele i bukve, tada se ima za svaku tih vrsti posebno označiti stojbinski razred.

U svakom slučaju ustanovljuje se stojbinska vrstnoća tla prema sadanjim svojstvima tla, a ne prema onima, koju bi ono moglo imati nakon eventualne melioracije n. pr. odvodnje. Bude li se stojbina po vremenu popravila, to će biti stvar revizije, da onda prema tomu ispravi tu rubriku.

Ad toč. 5. Ustanovljenju prave (srednje) starosti sasto-

jina ima se posvetiti velika pažnja, jer u onim slučajevima, u kojima se sadanje a i buduće sječive drvene zalihe, te popriječni prirasti u dobi sječe, ustanovljuju po prihodnim skrižaljkama, će ti podatci biti ispravni samo onda, ako je starost dotičnih sastojina ispravno ustanovljena. U koliko se u tu svrhu moraju obarati srednja stabla (pogriješno je reći uzor-stabla), neka se to čini samo u onoj mjeri, u koliko je neophodno nužno za sjegurno ustanovljenje starosti.

Kod ustanovljenja starosti sastojina ne uzima se obzir na pojedine pričuvke (pridržci, Vorwüchse) i pojedina nadstojna stabla (Überständler) u onom slučaju, ako njihova množina nije od upliva na popriječnu sječivu dobu glavne sastojine, a to s toga ne, jer po starosti ove potonje se prosuđuje u koje razdoblje se ima sastojina uvrstiti, a uz to se ti pričuvci i onako još prije sječe glavne sastojine iz iste izvade čišćenjem i proredom. Isto tako se ne uzima obzir ni na podstojno drveće, koje ima štititi tlo i samo unapređivati porast glavne sastojine. Zato se ali opstojnost tih pričuvaka i podstojnog drvlja ne smije sasvim pustiti s vida, nego to treba naročito spomenuti u rubrici „vrst drveća i sastojinski oblik“.

Glede obrasta valja upozoriti, da se on ne smije zamijeniti sa sklopom. Potonji može i kod znatno rijedkoga stanja stabala biti potpun usljed toga, što su stabla radi rijedkog stanja prestala rasti u visinu, te umjesto toga razvila silno široke krošnje, koje se mogu doticati i time sastojina biti sklopljena. Naprotiv je obrast potpun onda, kada sastojina ima po rali onaj broj stabala i drvenu zalihi, što ju za dotičnu dobu i stojbinu izkazuje izabrana prihodna skrižaljka.

Iz toga se razabire već naglašena potreba točnog ustanovljenja starosti sastojina, kao i spomenuta potreba upotrebljavanja novijih prihodnih skrižaljka, u kojima je naveden takodjer broj stabala po rali.

Obrast je važan s toga, što on može uvjetovati posebne

gospodarstvene mjere za dotičnu sastojinu. Tako n. pr. može usljed slaboga obrasta mlađe sastojine biti poželjno, da se ona što prije popuni sa sadenicama koje brzo rastuće vrsti drveća, ili da se stara sastojina što prije privede k sječi.

Konačno je obrast veoma važan faktor kod ustanovljivanja drvnih zaliha mladih i srednjodobnih sastojina pomoću prihodnih skrižaljka i to s toga, što se u skrižaljkama izkazana drvena zaliha po rali, mora reducirati na sadanji obrast sastojine. Stoga se u takovim slučajevima mora obrast pomno ustanoviti.

Ad toč. 6. Glede gospodarstvenoga oblika ima se u slučaju, da sve sastojine nisu nastale jednakim načinom uzgoja, navesti za svaku sastojinu dosadanji način uzgoja, a ako su nastale oplodnom sječom, koji stupanj te sječe je proveden (prozračni, progalni sjek). Zatim se glede sastojinskoga oblika ima navesti zdravstveno stanje sastojine (suhobrka, rakava, španjena i t. d.); nadalje jeli je bujno ili slabo uzrasla; da li je porasla iz sjemena ili panja, da li je sadnjom, sjetvom ili naravnim načinom uzgojena, da li još u dobrom prirastu ili prezrela, da li je proredjivana, pročišćena, obgrižena i t. d.; te konačno ako ima pričuvaka i pojedinih nadstojnih stabala u mlađim, a tlozaštitnog drveća i pomlatka u starim sastojinama, valja to naročito spomenuti, a glede pomlatka još posebno navesti smjesu vrsti drveća, njegovu starost i sposobnost za budući uzgoj šume — to je veoma važno kod oplodne sječe.

Smjesa vrsti drveća se isto kao i obrast izrazuje u desetinkama, a ustanovljuje se u mlađim sastojinama po zastornoj površini, a u starijim po drвноj gromadi. Pri tomu se uzima obzir samo na sastojinu tvoreće vrsti drveća, dočim se nuzgredna sastojina, koja će se kod slijedeće prorede izvaditi, te pričuvci i tlozaštitno drveće ne uzima u obzir, nego se samo navede u opisu sastojinskoga oblika. Konačno se navede da li su razne vrsti drveća po sastojini podjednako razdjeljene ili možda hrpimice.

Ad toč. 7. Postotak za tehničku porabu sposobnog drva ne ima se ustanoviti faktičnim procjenjivanjem stabala, kako je to faktično jedan šumar jednom zgodom učinio i time prouzročio suvišni trošak, nego okularno i to stoga, što taj postotak ne služi u nikakovu računsku svrhu, nego samo kao njeko približno kazalo.

Ad toč. 8. Naputak izrično govori samo o prirastu glavne sastojine, nu budući to mnogi ne primjećuju, mora se izrično naglasiti, da se prirast ne ustanovljuje za nuzgrednu sastojinu, te da s toga u obrazcu 3. (Opis sastojina za visoke šume čiste i oplodne sječe) ima samo rubrika za prirast glavne sastojine.

Popriječni godišnji prirast o kojemu se u toj točki govori, odnosi se samo na one visoke šume, koje se sjeku čistom ili oplodnom sječom, dočim se za preborne i srednje šume ima prema točki 3. §. 11., te za one šume, za koje se ima sastaviti gospodarski program prema obrazcu 13. tako, da se sječivi prihod izračuna samo za I. desetgodište, — ima prema točki II./b. §. 43., ustanoviti tekući prirast. Glede toga prirasta, koji je u obrazcu 13. naveden kao „Popriječni“, biti će još posebice govora.

Za starije čistine i novije sječine, koje su u najnovije doba pošumljene (bilo naravno ili umjetno), ima se prirast označiti samo u onom slučaju, ako je to pošumljenje tako uspjelo, da je time osnutak sastojine izvan svake sumnje.

Ad toč. II. Glede „Opisa sastojina za preborne šume (obrazac 4.)“ primjetiti je, da bi se podaci o broju stabala, temeljnicama i drvnim zalihama po rali, imali u odnosne rubrike unašati onako, kako je predloženo na slici 8. pod a) nu sve to u crnoj boji. To je ali s jedne strane izvanredno nepregledno stoga, što čitaoc ne može u tolikim rubrikama jednim pogledom uočiti n. pr. samo podatke o broju stabala ili o zbroju temeljnica, a i zbrajanje svih stabala, m^2 i m^3 je takodjer. veoma otežčano.

S a d a n j a z a l i h a										
V r s t d r v e ć a	p o j u t r u									
	I. razr. (11—20 cm.)			II. razr. (21—30 cm.)			III. razr. (31—40 cm.)			
	broj stabala	zbroj temeljnica	m ³	broj stabala	zbroj temeljnica	m ³	broj stabala	zbroj temeljnica	m ³	
a {	jela	99	1·76	11·88	46	2·26	19·32	25	2·41	23·75
	bukva	84	1·49	11·76	36	1·77	16·48	21	2·02	21·42
b {	jela	99	1·76	11·88						
					46	2·26	19·32			
								25	2·41	23·75
	bukva	84	1·49	11·76						
					36	1·77	16·48			
								21	2·02	21·42

Slika 8.

To se daje preglednije učiniti na slijedeća dva načina.

1. ili da se podaci o temeljnicama iznimice unesu sa crvenom tintom (vidi sliku 8. pod a), čime ne samo podaci o temeljnicama, nego i o broju stabala i o drvnim zalihama, postaju pregledniji; ili

2. tako, da se svi ti podaci za svaki slijedeći debljinski razred unašaju za jednu liniju niže t. j. onako, kako je u slici 8. predloženo pod b).

U rubrici 26. obrazca 4. (opis sastojina za preborne šume) spominje se „popriječni godišnji prirast za normalno stanje debljinskih razreda“. Taj popriječni prirast je u prividnom protuslovlju sa ustanovom §. 11. točke 3. uređ. naputka, po kojoj se u prebornim šumama ima ustanoviti tekući prirast.

To protuslovlje nastalo je usljed loše stilizacije ovdje i u alineji 5. točke 1. §. 36. ur. nap., pak će o tomu biti поближе govora kada se bude razpravljalo o §. 36.

Za sada moram samo u kratko spomenuti, da bi tu umjesto „popriječni“ imalo stajati „prosječni“ za normalno stanje debljinskih razreda prije i poslije sječe“. Taj prosječni prirast ima se reducirati na sadanji obrast sastojine, te on zbrojen za sve odsjeke, predložuje podjedno normalni etat za dotičnu gospodarstvenu jedinicu. (Vidi alineju 2. točke 1. §. 36. ur. nap.)

U „Opisu sastojina“ za visoke preborne šume (obrazac 4.) ima rubrika, u kojoj bi se tekući godišnji prirast imao izkazati u postocima (%).

Ta rubrika je ovdje sasvim suvišna, a naprotiv manjka ona u „Opisu sastojina“ za visoke šume čiste i oplodne sječe, gdje bi bila potrebna. To je moralo nastati očito usljed pomutnje.

Taj postotak ima biti putokazom za sječivost sastojina. To on može biti samo u jednakodobnim sastojinama u kojima prirast postepeno raste, zatim u stanovitoj dobi (obično u srednjodobnim sastojinama) kulminira i kroz njeko

vrijeme ostaje na toj visini, a zatim u starijim sastojinama pada.

Sukcesivno pako kako on u starijim sastojinama pada, raste drvna gromada stabala, te stoga se već iz formule za jednogodišnje ukamaćenje, po kojoj je $p = \frac{100 z}{m}$ vidi, da čim više prirast z pada a drvna gromada m raste, da mora postotak biti manji. Naprotiv u prebornim šumama su skoro u svakom odsjeku zastupani svi debljinski (dakle i dobni) razredi, te stoga ima u svakom odsjeku rastućeg, kulminirajućeg i padajućeg prirasta, koji se međusobno nadopunjuju, odnosno izravnavaju, pak stoga tu slučajni manji postotak prirasta u pojedinom odsjeku ne bi bio nikakav pozitivan znak za sječivost dotične sastojine.

Od §. 11.

Budući se o svrsi, te o načinu kojim se imaju ustanoviti drvne zalihe sastojina, veoma zgodno izrazio Dr. Udo Müller u svom djelu „Lehrbuch der Holzmässkunde“, Berlin 1902., to ću njeke njegove na to odnoseće se izvode, koji počinju na strani 314. donjeti u izvadku i to u slobodnom prevodu. On piše: „Kod svih procjena sastojina neda se apsolutna točnost nikada polučiti, jer od faktora koji su za drvnu zalihu odlučni, dade se sa sjegurnošću ustanoviti samo kružna ploština sastojine, za nuždu se još može ustanoviti i visina sastojine, nu oblici stabala (Formverhältnisse) dadu se samo približno ustanoviti. Stoga se moramo zadovoljiti sa približnom točnošću. Stupanj te točnosti je ali ovisan od ponnje kojom se rad obavlja i od posebnih osebina upotrebljene metode. Ako se s jedne strane pod ovima okolnostima mora kao samo po sebi razumljivo pretpostaviti, da se procjena i sve računske operacije obavljaju pomno i precizno, to se s druge strane ne može istodobno postaviti načelom, da se za procjenu drvnih zaliha sastojina ima pod svima okolnostima izabrati ona metoda, koja kao takova zajamčuje najsjegurnije rezultate. Ima naime

mного slučajeva, u kojima se radi samo o tomu, da se drvna zaliha sastojine dobije približno točno t. j. bez grubih pogriješaka, te gdje iz manjih pogriješaka (zabluda — Irrtümer) ne nastaje bitnija šteta (fassbarer Nachteil). U takovim slučajevima ne bi bilo opravdano izabrati onakovu metodu, kojom se suvišan stupanj točnosti dade polučiti samo većim potroškom vremena, a dosljedno tomu i novca. Obratno može nas posebna svrha njeke procjene sastojina siliti, da se ne plašimo visokih troškova onda, ako se tim polučuje smanjenje pogriješaka“ (n. pr. kod statičkih iztraživanja, kod procjena u svrhu odsvojenja i slično. Opaz. pisca).

„Kod izbora metode za procjenu sastojina u uređajne svrhe mora se držati pred očima, da je za ustanovljenje šumskih prihoda svakako od interesa, da drvne zalihe budu što točnije ustanovljene, jer o tomu s jedne strane djelomice ovisi visina preliminirat se imajućeg etata, a s druge strane nastaju u onom slučaju, ako se za sječu određene drvne zalihe ne slažu sa rezultatom faktičnog usjeka, smetnje (Störungen) u čitavom uređajnom operatu i ine razne gospodarstvene neprilike. Naprotiv je ali razmjerno mala novčana šteta koja iz toga proizlazi i to stoga, što drvo ne mjenja svoga posjednika. iz toga se može izvesti dopustivost uporabe onakovih metodâ, s kojima se radnja obavlja manje točno ali zato znatno brže i to tim većma, što je pitanje troškova veoma važno obzirom na velike površine, na koje se procjene protežu, te obzirom na to, da se ti troškovi opetuju (prigodom revizijâ. Opaz. pisca). Obratno opet to pravilno ponavljanje procjene omogućuje lahko naknadnu korekturu, to se stoga znatno oslabljuju prigovori proti izboru onakovih metodâ, kod kojih se više sumarno postupa. Usljed toga stupaju stablimične procjene u pozadinu, te se tu otvara pravo polje okularnoj procjeni, naravno u koliko tomu ne stoje na putu posebni ili takovi ini odnošaji, koji okularnu procjenu isključuju“.

„Veća točnost je poželjna u onim sastojinama, u kojima se već vodi sječa. Tu može biti na mjestu koja od metodâ za izbrajanje stabala, a bezuvjetno se ona ima upotrijebiti tamo, gdje bi velike nepravilnosti mogle prouzrokovati nedopustivo veliku nesjegurnost u procjeni. To je n. pr. slučaj u srednjoj šumi, kod raznih stupnjeva oplodne sječe i t. d. Točnija metoda procjene je nadalje poželjna kod svih onih sastojina, koje do njihove sječe ne će više ponovno doći do procjene, tako n. p. tamo, gdje su uvedene 10 godišnje revizije i k tomu još 5 godišnje međurevizije, kod svih onih sastojina, koje u prvom petgodištu dolaze k sječi“.

„Sve ostale pako sastojine, koje se ne će sjeći za vrijeme tekuće uređajne periode, (kod nas 10 godina), smiju se okularno procjeniti. Ako se takova procjena obavlja po vještom i stalnom uređajnom osoblju i uz uporabu shodnih pomoćnih sredstava (odgovarajuće prihodne skrižaljke), tada će rezultati odgovarati dapače i strogim zahtjevima u tom smjeru“.

„Naprotiv ima se sa velikom pomnjom i točnošću raditi onda, kada posljeci imaju služiti n. pr. za izračunavanje uputnog postotka, za ustanovljenje najpovoljnije ophodnije i slično i to stoga, jer o njihovoj ispravnosti je u velikoj mjeri ovisna rentabilnost čitavoga gospodarstva“.

„Kod svih procjena sastojinâ, koje služe praktičnim svrhama, mora se paziti na princip gospodarstvenosti (Wirtschaftlichkeit) t. j. potrošak na vremenu i novcu ima biti u razumnom razmjerju sa efektom. Ako se dakle radi o vrijednim potpunoma pristupnim šumama, tada se ima raditi takovom procjenbenom metodom, kojom ta vrijednost dolazi do preciznoga izražaja. Ako se ali naprotiv imaju takove radnje provesti u šumi, u kojoj se gospodari extenzivno, gdje postoje velike poteškoće izvoza, te su cijene drvu nizke, tako da se manje vrijedno drvo u opće ne sječe, ili ako se posječe ostane u šumi i tamo sagnije,

onda kakova specialna mjerenja u svrhu procjene ne imaju u opće nikakovu svrhu. U takovim slučajevima je jednostavna okularna ucjena eventualno uporabom iskustvenih podataka (Erfahrungszätze) sasvim opravdana. Ako takovi podaci manjkaju, tada se priskrbe na taj način, da se polože njeke pokusne plohe, te na njima se nalazeća drvena zaliha posječe i složi u uobičajene mjere. U takovim slučajevima će često praktični pogled biti boljim mjerilom, nego još kako dugačke skrižaljke“.

„Osim toga još pojedine metode uređenja šumâ stavljaju sasvim različne zahtjeve obzirom na ustanovljivanje drvene zalihe. Tako n. pr. ako se prihodi imaju ustanoviti naročitim obzirom na drvene zalihe, kao što je slučaj kod sviju metoda koje rade po formulama, tada se ima procjeni drvnih zaliha posvetiti povećana pažnja. Hoće li se ali na protiv potrajnost osjegurati time, da se veća važnost polaže na jednake sječne površine, kako se to čini kod razšestarenja na jednake površine i kod sastojinskoga gospodarenja, tada je točno poznavanje drvnih zaliha u onim sastojinama, koje u skoroj budućnosti ne će doći do sječe, bez ikakova upliva na ustanovljenje prihoda, te je točnija procjena potrebna samo u onim sastojinama, u kojima se sječe ili će se sjeći u najskorije vrijeme“.

„Da se pako u povoljnim okolnostima može i u potonjim slučajevima sasvim dobro izaći i sa okularnom procjenom, dokazano je dovoljno praksom“.

Dr. Müller je do većega dijela navedenih nazora, a naročito onog, da se u mnogo slučajeva može veoma uspješno a uz to i dobro raditi sa okularnom procjenom (Schätzung), došao vjerojatno na temelju stanja šuma i uređenja šuma naročito u Saskoj. Tamo se već kroz dugo vremena provada čista sječa, sastojine su skroz jednolično uzgojene, već nekoliko puta podvrgnute reviziji, tako da u procjeni drvnih gromada već ne može biti u opće znatnijih pogrješaka, tamo uređenje šuma provada stalno i u tim

poslovima izvanredno školovano i okretno osoblje, te konačno ono ima na raspolaganje sva potrebna pomagala, a to su naročito za njihove šume sastavljene opće i lokalne prihodne skrižaljke.

To sve nama manjka. Na razvoj starih sastojina nismo u opće mogli uplivati, a na srednjodobne i mlade samo u toliko, koliko je to vječna borba prema gore i prema dolje i preokupljenost upravljajućih šumara sa administrativnim poslovima i silne šumske štete, dozvoljavale. Na odgoju šumarâ u uređajnim poslovima nije se u opće ništa radilo, lokalnih prihodnih skrižaljka imamo samo kod II. banske imovne općine, gdje ih je pokojni nadšumar Pausa za hrastove šume sastavio još u vrijeme, kada je ta imovna općina spadala među najsiromašnije, dočim ostale imovne općine kroz 40 godina svoga opstanka nisu u tom pogledu još niti počele raditi.

Obzirom na sve te manjkovosti, neće naši uređivači šuma kod prvog uređenja moći puno raditi okularnom procjenom usprkos toga, što je radnja tom metodom brza i jeftina. Oni će uvažanjem lokalnih prilika i obzirom na svoju vlastitu poslovnu vještinu, morati izabrati razne druge metode, nu pri tomu treba da paze, da ne izaberu onakove, kod kojih je rad odveć polagan i k tomu skup.

Iznimku bi u tomu moglo učiniti jedino procjenbeno osoblje ogulinske i otočke imovne općine, koje bi po mom uvjerenju, nakon nekkih nuždskih iztraživanja i nakon dovoljnih vježba, moglo procjene u prebornim šumama obaviti okularno. O tomu će još poslije biti govora.

Naš uređajni naputak dozvoljava sljedeće tri metode ustanovljenja drvnih zaliha i to: a) pomoću prihodnih skrižaljka, b) pomoću pokusnih ploha i c) izbrajanjem stabala.

Ono, što je glede uporabe tih načina rečeno u naputku pod točkama 1/a, b i c) slaže se u glavnom sa onim, što sam naveo iz Müllerovog djela, a ja bih imao dodati samo to, da bi se po mom sudu imale u jednoličnim sa-

stojinama drvene gromade ustanoviti izbrajanjem stabala samo u onim sastojinama, koje dolaze k sječi u I. gospodarstvenom razdoblju, dočim u svim ostalima da se one ustanove na temelju prihodnih skrižaljka. Osim toga neka se pokusne plohe upotrijebe samo u onim sastojinama, u kojima se debljine i starosti stabala znatno razlikuju i u kojima su usto stabla međusobno tako izpremješana, da se ne mogu razlučivati u odsjeke, dakle u sastojinama koje imaju u glavnom značaj prebornih šuma. Ako bi se ovakove sastojine htjele procijeniti po prihodnim skrižaljkama, morali bi ponajprije točno znati njihovu starost, a ta se u tako nejednoličnim sastojinama može izračunati samo iz drvene zalihe, koju se dobije klupiranjem sastojina ili pokusnih plohâ.

Time su se ali već ustanovili traženi podaci, te ne bi imalo svrhe, na temelju njih ići ih ponovno ustanovljivati iz prihodnih skrižaljka.

Budući mnogima nije jasno, zašto se za starije sastojine imaju drvene zalihe ustanoviti točnije nego li u mladim, to upozorujem na sljedeće.

Poznavanje drvnih zaliha potrebno je u prvom redu za sastavak „Opisa sastojina“, koji predočuje sadanje faktično stanje cijele gospodarstvene jedinice — podaje dakle njezinu sliku, a ta je za potrebu prakse dovoljno vjerna bez obzira na to, da li su drvene gromade ustanovljene točnijom ili jednostavnijom metodom. Zatim je u drugom redu potrebno znati drvene zalihe radi sastavka opće i posebne porabne osnove i za izračunavanje godišnjeg prihoda.

Posebna porabna osnova sastavlja se samo za sljedeće desetgodište, pak bi radi nje bilo dovoljno poznavanje drvnih zaliha samo onih sastojina, koje će u budućem desetgodištu doći k sječi. Za sastavak ali opće porabne osnove i za izračunavanje razdobnih prihoda, potrebne su drvene zalihe svih onih odsjeka, koji se uvršćuju u prva tri gospodarstvena razdoblja i to stoga, što se po §. 25. ima opća

porabna osnova sastaviti tako, da se ta tri razdoblja imaju dotirati sa drvnim gromadama, a samo za daljna razdoblja je dozvoljeno, da se dotiraju lih sa površinama, te konačno stoga, što se godišnji prihod ima po §§. 28. i 29. ur. nap. izračunati iz razdobnih prihoda prvih triju gospodarstvenih razdoblja.

Prema tomu je u svrhu ustanovljenja godišnjeg prihoda potrebno znati drvene zalihe:

1. onih odsjekâ, koji će doći do sječe u slijedećem desetgodištu; i

2. onih odsjekâ, koji imaju doći k sječi u drugom polurazdoblju I. razdoblja, zatim u cijelom II. i III. gospod. razdoblju.

Drvene zalihe onih odsjekâ, koji će imati doći k sječi u IV. i daljnjim razdobljima, nisu potrebne za ustanovljenje godišnjeg prihoda.

Drvene zalihe pod 1.) spomenutih odsjeka potrebno je ustanoviti što točnije stoga, jer se na temelju njih sastavlja „posebna porabna osnova“ za slijedećih 10 godina, a na temelju ove sastavljati će se godišnji drvosječni predlozi. Da stoga ne bi nastupio veoma neugodni slučaj, da rezultati faktičnog usjeka drva godišnjeg etata znatno diferiraju od onoga, što je propisano osnovom, potrebno je da drvene zalihe tih odsjeka budu što točnije ustanovljene. Stoga će se osobito onda, ako te zalihe predstavljaju vrijedno tehničko drvo, one ustanoviti izbrajanjen stabala.

Drvene zalihe odsjeka pod 2. potrebne su u svrhu izračunanja razdobnih prihoda, a ovi opet u svrhu, da se može vidjeti, da je osigurano potrajno uživanje kroz prva tri gosp. razdoblja, Budući će ali te sastojine doći k sječi tek nakon 10, 20, i t. d. do 60 godina, to je očito, da će njihov sječivi prihod biti samo vjerojatno ali ne pozitivno onoliki, kolikim je izkazan općom porabnom osnovom, a nipošto da će biti sasvim točno toliki. Visina drvnih zaliha tih odsjeka u sječivoj dobi će naime u veliko ovisiti

o tomu, kako će se te sastojine kroz buduće decenije njegovati i čuvati, te ne će li u njima nastati znatnije štete od ljudi i elemenata.

Pošto se dakle visina sječivih drvnih zaliha tih sastojina neda niti najtočnijom metodom, a niti najpomnijim radom sada već sasvim točno ustanoviti; nadalje jer se te drvene zalihe trebaju samo u svrhu spravljivanja; te konačno što će se one kod svake desetgodišnje revizije ponovno ustanovljivati, i time čim budu dolazile bliže k sječi biti točnije, to nije ni potrebno da se sada ustanovljuju skupocjenim načinom, nego je u tu svrhu potpunoma dovoljno da se ustanove pomoću prihodnih skrižaljka.

Za treću pako vrst sastojina, a to su one, koje se uvršćuju u IV. i daljnja gospodarstvena razdoblja, nu ne sa drvnim zaliham, nego samo sa površinama (naravski uzimajući u račun samo one, na kojima je pomladnja potpunoma uspjela — vidi alineju 8.—11. §. 25.), nije u svrhu ustanovljenja prihoda u opće niti potrebno poznavanje njihovih drvnih zaliha. Stoga bi ih vješt uređivač mogao mirne duše ucijeniti okularno, kako to preporuča već spomenuti Dr. Udo Müller.

U praksi se to ali redovito ne će učiniti sjedne strane stoga, što se svaka okularna procjena dađe pobijati, a zdruge strane zato ne, jer se radi općeg opisa sastojina, mora za svaki odsjek naznačiti stojbinski razred, obrast i starost, a time su za šume sa čistom i oplodnom sječom podjedno dani svi faktori, na temelju kojih se drvene zalihe bez daljnjega truda mogu izvaditi i faktično izvade iz prihodnih skrižaljka.

U prihodnim skrižalkama su ali drvene zalihe naznačene u najpovoljnijem slučaju tek za sastojine u starosti počam od 20 godina naprijed.

Hoće li se stoga da se naznači drvna zaliha sastojina izpod 20 godina, to se ona može ustanoviti jedino na taj način, da se za dotični broj godina računa popriječni sje-

čivi prirast. Medjutim ne će se učiniti nikakova pogriješka, ako se za mladike u opće ne naznači drvna zaliha i to s razloga, što se po uređ. naputku ne ima prihod izračunavati po kakovoj formuli, gdje bi bilo potrebno znati ukupnu sadanju zbiljnu zalihu, a niti je u ine kakove svrhe potrebno znati drvnu zalihu u takovim mladcima.

Kod ustanovljivanja drvnih zaliha izbrajanjem ili pomoću pokusnih ploha, treba što većma izbjegavati obaranje stabala, te njihove drvene gromade ustanovljivati po stabilnim gromadnim skrižaljkama (Baumholzmassentafeln) i to s razloga, što se u onom slučaju, ako se posjeku i sekcioniraju samo pojedina stabla, ne dobiju dovoljno točni rezultati, jer pojedino srednje stablo redovito po svom obliku i uzrastu ne pretstavlja faktično uzor-stablo, te je kao svagdje, tako i tu rezultat dvojben uvijek onda, kada se iz maloga zaključuje na veliko — u ovom slučaju ako se iz rezultata jednoga ili dvaju srednjih stabala izvodi zaključak za veliki broj stabala cijelih odsjeka.

Konačno treba i tu vazda imati na umu, da potrošak na vremenu i novcu ima, kako je već opetovano naglašeno, biti u razumnom razmjeru sa svrhom. To pako naročito vrijedi kod nas, gdje se iz veoma mnogo razloga mora nastojati, da se sastave doduše valjane osnove, nu uz to da rad bude brz i što moguće jeftiniji.

Prema točki 2. §. 11. ima se u onim sastojinama, koje se predvidno ne će posjeći u prvom desetgodištu, eventualna nuzgredna sastojina razlučiti od glavne sastojine. To je određeno stoga, jer se na temelju toga u posebnoj porabnoj osnovi propisuje visina međutimnog užitka. Te nuzgredne sastojine imaju se stoga razlučeno od glavnih sastojina izkazivati samo u onom slučaju, ako će one predvidno u budućem deceniju doći kao međutimni užitak do uporabe.

(Nastavit će se).

Biljegovne pristojbe.*

Svaki je dužan podmiriti propisanu pristojbu za uporabu bilo kakovog uredovnog čina državne vlasti.

Pristojbe su podavanja, koje se plaćaju kao odšteta za posredovanje ili uticanje državne vlasti prigodom sklapanja pravnih poslova ili za uporabu uredbe, koju država podržava kao pravnu zaštitu ili za izdanje isprava itd.

Riječ pristojba znači oporezovanje pravnog života. Pristojba je dakle jedna vrst poreza.

Oporezovanje pravnog života ima tri oblika, a ti su: „Pravne pristojbe (za pravnu pomoć)“, „porez na ispravu odnosno biljegovina za redakciju spisa“ i konačno „prometni porez“.

Pravne su pristojbe najstariji i najprimitivniji oblik oporezovanja pravnoga života. Imale su narav odštete, a zahtijevale su se za stanovite pravne čine. — U patrimonijalnoj je državi pripadala jurisdikcija većinom sukromnikom (vlasteli, stališima, crkvama i gradovima).

Ovi su u ime vršenja jurisdikcije ubirali stanovita podavanja za pojedine čine u pravnom životu zajedno sa onim podavanjima, koja je pobirala sama država kao najviša vlast.

Čim su prestali feudalni odnošaji, sjedinile su se obje vrsti podavanja i tako su nastali pristojbeni zakoni carskim patentom od 27. siječnja 1840. (Stempel und Taxgesetz) i od 9. veljače 1850. (Provisorisches Gebührengesetz). Ustanove su u zakonu 1850. glede pristojbenih i biljegovnih porezovnih daća preuzete iz prijašnjih zakona, a postoje još i danas.

Porez na ispravu stoji u savezu sa pismenim sastavcima, u koliko su od pravnog zamašaja. Plaća se od

* Ovo je gradivo namijenjeno za uporabu u šumsko-računarskom poslovanju, a sabrano je polag zbornika, uredovne zbirke i vladinih naredaba, te je obilna gradja povadjena iz preglednog i iscrpivog djela vijećnika kr. ug. upravnog sudišta Samuela Kocijana: Tumač financijskim zakonima.

same isprave, podneska za dokumentiranje, odnosno pismeno redigiranje pravnog čina ili događaja. Podmiruje se biljegovanjem (prije biljegovanim papirom a sada biljegovkama),

Prometni je porez najmoderniji i dosele najmanje iscrpljen. Ovim se oporezovanjem najpodesnije prilagodi porezna stavka poreznoj snagi. Gdjegod se pojavi u pravnom prometu vidljiva vrijednost, tada država jedan dio vrijednosti kao porez za sebe rekvirira. Prometnom se je porezu prije podvrgao samo pravni promet nekretnina. U novije doba samo stanoviti oblici prometa pokretnina sačinjavaju predmet oporezovanja (pristojbe).

Biljegovani arci i biljegovke.

Biljeg je znak bojom natiskan na papir, a biljegovka je četverouglasti otisnutim biljegom providjeni papirić, koji se ima priljepiti na papir (spis).

Manjak biljega može biti samo razlogom kazni, a ni pošto uskrati uredovanja, pravnoj zaštiti od strane države.

Biljegovni zakon od 9. veljače 1850. nije poznao biljegovka u današnjem njihovom obliku, nego su isprave sastavljane na biljegovanim arcima. To su bili posebni arci, koji su bili providjeni biljegom, od prilike onako, kao što se danas izdaju mjenice na biljegovanim bjelicama. Takav je postupak zadavao poteškoće u rukovanju pravnog prometa. Stoga su carskom naredbom od 28. ožujka 1854. na mjesto biljegovnih araka uvedene biljegovke sadanjega oblika. Carska je naredba stupila na snagu 1. studenoga 1854. a četiri je godine nakon toga 1. studenoga 1858. posvema dokinuta uporaba biljegovanih araka (bjelica). Zakonskim je člankom XXIII.: 1868. ovlašten ministar financija, da uzdrži u krijeposti do 31. prosinca 1869 postojeće propise o biljezima, pristojbama i taksama sa nekim preinakama navedenim u samom zakonu. (Vidi Sbornik 1869. strana 104).

Daljnje su promjene uslijedile navedenih godina 1873., 1875., 1881. itd.

Preinaka nekih ustanova od biljega i pristojba.

Zakonskim su člankom XXVI. 1881. zajedničkoga hrvatsko-ugarskoga sabora preinačene nekoje ustanove o biljegama i pristojbama. (Sbornik 1881. strana 279.)

Preinačeni su ulomci postotnih pristojbenih stavaka, zatim pristojbe za prenos posjeda i ustanovljene su nove stavke biljegovine za I. ljestvicu (§§. 1, 2 i 3).

Prebiljegovanje obavlja obvezana uredovna osoba na svim podnescima i priložima, za koje nije propisano, da se piše preko biljegovke.

Svaka se na pismu prilijepljena biljegovka prepečati uredovnim pečatom, koji označuje dan prebiljegovanja.

Ako li uredovni pečat nema oznake dana, tada se biljegovka prepečati uredovnim pečatom i odma zabilježi dan prebiljegovanja na gornjoj strani svake pojedine biljegovke.

Na želju stranaka ima se prebiljegovanje izvršiti u njihovoj prisutnosti. (§. 4).

Biljegovina se podmiruje na trgovačkim obveznicama, doznačnicama, zadužnicama, izdanim za predujam na robu ili za vrijednosne papire tako, da se primjerena biljegovka prilijepi na prvoj strani isprave i prvi se red teksta isprave napiše preko doljnje šarne strane biljegovke, kada se ne rabi tiskani obrazac. Ako li se upotrebi tiskani obrazac, onda se biljegovka propisno prebiljeuguje (§. 5).

Biljegovna obveza konta i nota.

Računi, note, iskazi i slična pisma, što no ih trgovci i obrtnici izdaju o tražbinama potičućim iz njihova posla, jedan drugomu ili drugim osobama bez razlike, da li se u njima posvjedočava podmirba ili ne, i jesu li izdavaoci podpisali ili ne, ako ne glase na veću svotu od 100 K, biljeuguju se od svakoga arka sa 2 f, inače pako podpadaju biljegovini od svakoga arka sa 10 f.

Pod kontom se razumijevaju takodjer izvaci od konta, a pod notama fakture i njihovi prepisi.

U pogledu dužnosti uporabe biljegovke nema razlike, da li je izdavajuća tvrtka na tima izvacima od računa, na fakturama ili na prepisima pisano ili tiskano ili ma kojim god drugim načinom označena ili ne.

Biljegovna se dužnost proteže i na onaj slučaj, kada se takovi konti, izvaci ili note uvrste u tekst trgovačkih i poslovnih pisama, ili se priklope ovakovom pismu kao dodatak ili prilog. Kada se podnesu konti, izvaci ili note oblasti ili javnoj blagajni na isplatu na mjesto namire, ima se na njim podmiriti, kao na namirama polag ljestvice II. pripadajuća biljegovina priljepljenjem biljegovka uz uračunavanje jur upotrijebljene biljegovke na kontima od 2 ili 10 f.

Pod javnim se blagajnama razumijevaju sve one blagajne, kojima upravljaju organi države, javnih zaklada, javnih oblasti i općina, ili pod državnom upravom stojeći javni zavodi i poduzeća.

Pod istu biljegovku od 2 do 10 f. podpadaju eskomtna note bankira, mjenjačnica novčanih i vjeresijskih zavoda, ter ostalih poduzeća ne manje u svratištima i gostonama sa potpisom ili potvrdom izmirbe, ili bez toga izdani konti, kao što i prepisi tih konta.

Od takovih knjižica, u koje upisuju trgovci ili obrtnici za stranke odpremljenu ili izručenu robu, izvršene radnje ili ostale poslovne činidbe i iz ovih proističuće tražbine, pripada stalna biljegovka od 30 f. za svaku godinu.

Primjerene biljegovke treba prilijepiti na prvoj strani kao konti, tako i knjižica, te preko njih napisati prvu stavku konta ili knjižice.

Ako se pako rabe tiskani obrasci, to se uporabljuje napred opisani propisni postupak.

Tko primi kontu neprovidjenu sa propisnom biljegovkom ili slično pismo, a ne podnese ga za 16 dana poreznom uredu, da se nalaz sastavi, odgovoran je u drugom redu za počinjenu prikratu biljegovine, ako se ne može kazna učerati od izdatnika (§. 6.).

Postupovna se pristojba od dobavnih, vozidbenih i gradjevnih ugovora sklopljenih izmedju države i sukromnih stranaka imade tako podmiriti, da se prigodom isplate, obavljene na temelju ugovora imade svaka, po stranci izdana namira, providiti ne samo biljegovkom pripadajućom na naslov biljegovine od namire, nego se imaju podjedno na nju još obaška priljepiti i biljegovke u vrijednosti primjerenom doznačenom iznosku u ime one pristojbe, koja polag II. odnosno III. ljestvice pripada od ugovornoga pravnoga posla.

Dotična je oblast dužna u tekstu ugovora ili u zaporki odobrenja osobito napomenuti, da se po ovom načinu podmiruje od ugovora pripadajuća pristojba (§. 10.).

Poduzeća, društva javni zavodi i zadruge, što no moraju javno polagati račune, dužna su od beriva, što ih kod njih u službi stojećim činovnikom i podvornikom u području krune ugarske isplate, bilo, da se vrhu ovih namire ili ob izvršenom platežu glaseće dokaznice ili druge vrste potvrdnice, izdadu ili ne, — odbiti polag ljestvice II. pripadajuću biljegovinu, ter ju uz priklop individualnog iskaza izmakom svake godine za 14 dana odpremiti dotičnom kr. poreznom uredu.

Kod ovog su načina podmirivanja, kako namire, ako se takove izdadu, tako i individualni iskazi prosti od biljega (§. 11.).

Osobe, kojih je siromaštvo dokazano (točki 12. 40/85 članka tarife primjerenom) vjerovnom svjedočbom, uživaju oprost od biljegovine u pogledu njihovih molbenica, te priloga ovih, što no su ih podnijeli u poslovima sačinjavajućima predmet, kako sudbene, tako upravne odredbe. (§. 14.)

Brzobjavno upravljene molbe po sukromnim strankama na upravne oblasti takovoga sadržaja, koje bi inače stavljene u pismenom podnesku bile podvrgnute biljegovini polag pristojbenih propisa, podpadaju biljegovini opredijeljenoj za takove podneske.

Odgovarajuću biljegovku imade stranka prilijepiti na brzojavku, koju je predala na brzojavnoj postaji.

Brzojavni će činovnik tako uporabljenu biljegovku propisno prebiljegovati, te će na koncu odpraviti se imajuće brzojavke staviti opazku: „prosto od takse“ ako takovu netreba platiti, odnosno, ako je na njima uporabljen biljeg, naznačiti će kakovoga je biljeg iznoska ili pako, ako biljeg nije predan, da biljeg nije predan (§. 15.).

Podnesci, kojim se moli promjena imena podpadaju biljegu od 1 K.

Ako u jednom podnesku sadržaje molba promjenu za više imena, imade se podmiriti za svaku pojedinu ista biljegovina (§. 21.).

Ministar se financija upućuje u §. 29. ovog zak. članka XXVI. 1881., da sve postojeće ustanove biljegovnih i pristojbenih propisa sa odredbama ovog zak. članka izda i obnaroduje u uredovnoj zbirci.

Podmirba biljegovnih pristojba gotovim novcem

Namirne se i ugovorne biljegovne pristojbe mogu u stanovitim slučajevima podmiriti gotovim novcem na temelju zak. članka XIV. 1901. zajedničkog ugarsko-hrvatskog državnog sabora.

Ministar financija može odrediti, da državne oblasti i uredi, državne uredbe i poduzeća, isto tako municipija, ako platežne obveze podmiruju putem cheqne- i clearing-prometa kr. ug. poštanske štedionice, ili putem giro-prometa austro-ugarske banke, mogu po ovlaštenom na dizanje novca:

- a) podmiriti se imajuću namirnu biljegovinu,
- b) po §. 10. zak. čl. XXVI. 1881. podmiriti se imajuću ugovornu biljegovinu od pripadnosti ovlaštenoga odbiti i neposredno u državnu blagajnu odpremiti (§. 1.).

Ove se pristojbe imadu od pripadnosti na dizanje novca ovlaštenoga i onda odbiti i u državne blagajne odpremiti, ako se o platežima, koji se imadu obaviti na način, označen u §. 1. ne izdaje namira.

Ako pako na dizanje novca ovlašteni izda namiru, uživa ova namira oprost od biljegoyine, koju okolnost imade pla-težnu dužnost vršeća oblast (ured, posao, poduzeće) pozivom na nazočni paragraf istaknuti na namiri (§. 2.).

Ove modalitete, uz koje se u smislu odredbe nazoč-noga zakona imade uplata namirne i ugovorne biljegovne pristojbe obaviti u gotovom novcu, ustanovljuje ministar fi-nancija naredbom (§. 3.).

Pristojbeni jednačak ili takmina.

Do godine 1850. postojala je samo jedna vrst poda-vanja od prenosa nekretnog imetka i to porez na na-sljedstva i darivanja za slučaj smrti kao prometni porez od obogaćenja.

Temeljna mu je misao, da nenadana sreća prirasta imetka opravdava, da na tom obogaćenju participira i država.

Pošto se je ovaj porez mogao zahtijevati samo u slu-čaju faktičnog prenosa (nasljedstva, zapisa, dara), to je ogroman dio nekretnog posjeda, nalazeći se u takozvanim „mrtvim rukama“ crkvenih i inih beneficija, općina, zaklada itd. ostao prost od svake pristojbene daće, jer nije dolazio u promet.

Ova nepravda, a i nužda države za većim prihodom, rodila je misao, da se i uživatelji ovih „mrtvih“ imetaka podvrgnu pristojbenoj daći, da plaćaju godišnji paušal (relutum) državi za to, jer imetak, što ga uživaju, drže u posjedu i uslijed ovog držanja ne dolazi u promet. Ova je misao bila roditelj pristojbenog jednačka, a zahtijevanje erara je postavljeno na pravni temelj, da je „uživanjem odnosno držanjem u posjedu“ odnosni imetak izlučen iz prometa.

Pristojbeni jednačak (takmina, equivalent), kako po-kazuje samo ime, nadomještuje redovitu prenosnu pristojbu, bolje rekuć takmi se s njome. Jednačak ne nadomješćuje faktično već odmjerene, niti redovne pristojbe, koje će se odmjeriti, nije dakle equivalent, da bi se plaćao od kakove

pristojbe, koja po zakonu pripada. Jednačak se plaća upravo obratno na mjesto pristojba, koje bi erar dobio, kada se imetak ne bi nalazio u mrtvim rukama, koje ga drže i isključuju iz prometa. Jednačak se dakle plaća baš za to, jer nema prenosa, jer izostaje prenos. Jednačak je kompenzacija fiktivnih pristojba ili kompenzacija erara od gubitka zastaloga tim, što je stanoviti imetak postao za promet mrtvim. Pravna je podloga jednačka trajno držanje imetka u čvrstim, mrtvim rukama, uslijed čega ne dolazi imetak u promet, a izostaju pristojbe. Jer se jednačak osniva na uživanju, to je za podlogu odmjerjenja uzet prihod, a ne vrijednost imetka, — Erar polazi sa stanovišta, da svaki imetak poprečno u 10—10 godina mijenja vlasnika (kupoprodaja, darovi, nasljedstvo itd.) pa da erar od svakog imetka, ako nije vezan na mrtve ruke, može očekivati svakih 10—10 godina, da će dobiti pristojbu od prometa imetka.

Prihod se je ustanovljivao svakih 10 godina, a tečajem toga razdoblja nije bilo mjesta nikakovom ispravku jednačka niti pripisu sa naslova prirasta niti odpisu sa naslova otpada imetka. Odmjerivanje je od 10 na 10 godina ostalo nepromijenjeno, a rektificiranje uslijed prirasta i otpada imetka uvedeno je naredbom od 30. ožujka 1852. broj 85, pa vrijedi još i danas. Ovoliko o historičkom razvitku jednačka za vrijeme absolutizma. (K. ur, sbir. str. 457.)

Pristojbeni je jednačak odmjeran od 10 do 10 godina sve od g. 1850. do 1. svibnja 1881. Svaki je prenos podpadao redovitoj pristojbi, a pristojbeni je jednačak odmjeran nakon izmaka razdoblja od 10 godina. Godine je 1881. podvrgnut pristojbeni jednačak temeljitoj reformi. Taksativno su naznačene osobe, koje spadaju pod pristojbeni jednačak. Jednačak je propisivan svake godine kao godišnja dužnost a ne od 10 do 10 godina. Nakon prvog se siječnja 1888. opet odmjeruje jednačak od 10 do 10 godina.

U ime pristojbene takmine odmjeruje se kao godišnja dužnost:

a) $\frac{5}{10}$ postotka od vrijednosti nekretnog imutka i $\frac{2}{10}$ postotka od čiste vrijednosti k substanciji imutka spadajućih pokretnih dobara za one nadarbine i zaklade, kojih podjelba ovisi od vladaočeva ili vladina imenovanja ili odobrenja, nadalje za majoratske povjerbe;

b) $\frac{4}{10}$ postotka od vrijednosti nepokretnog imutka i $\frac{2}{10}$ postotka od čiste vrijednosti k substanciji imutka spadajućih pokretnih dobara — za sve druge pod a) nespadajuće nadarbine i zaklade, kao i za crkvene i svjetovne općine, nadalje za takove družbe, zavode korporacije i društva, kojih članovi nemaju svojega dijela u stožeru i

c) $\frac{2}{10}$ postotka od vrijednosti nepokretnoga imutka za podhvate na dionice i druga tečevna društva, kojih članovi imaju dio u zajedničkom stožeru. (§. 22. zak. čl. XXVI. 1881.)

Od pristojbene su takmine proste:

a) sve nepokretnosti, koje nisu podvržene zemljari i kućarini;

b) javne zaklade i zaklade sveučilišta, koje stoje pod upravom države;

c) nepokretna dobra, koja su istina nerazdijelna svojina kakve zadruge, ali je njihovo uživanje ili poraba samo posjedu kuće ili zemlje pojedinih stanovnika tako prikopčana, da su one nerazdijelne nepokretnine isključivo cjeloviti dio samo onih pojedinih posjeda;

d) pokretnine crkava i bogomolja opredijeljene za službu božju;

e) pokretnine zaklada namijenjenih nastavnim, dobrotvornim i pietetnim svrhama, te pokretna dobra zavoda i zadruga postojećih za takove svrhe, u koliko se ovaj imutak ne može odcijepiti po dotičnim temeljnim pravilima od pomenutih svrha;

f) držci u §. 22. spomenutih nadarbina, dotično už-

vaoci ovih, ako im ukupni godišnji čisti prihod ne premašuje godišnje 800 K.;

g) tvorničke nastane dioničarskih društava i za tvorničke svrhe služeće zgrade i

h) takova tečevna društva, koja su ustrojena samo za vrijeme življenja društvenih članova ili njihovih nasljednika ili za vrijeme, koje ne premašuje 15 godina. (§. 24. zak. čl. XXVI. 1881.)

Krajiške su imovne općine proste od pristojbenog jednačka. U sjednici je od 20. siječnja 1899. izreklo kr. ug. upravno sudište pod brojem 6491 F ex 1898. od 20. siječnja 1899. slijedeću osudu:

Kr. ug. upravno sudište uvažuje tužbu, te riješava tužiteljnu imovnu općinu dužnosti plaćenog propisanog joj pristojbenog jednačka od 389 for. 34 nov. na godinu.

Razlozi: Tužiteljica II. ban. imovna općina u Petrinji došla je na temelju zakona od 8. lipnja 1871. u vlasništvo šumskog gospodarstva, što ga ima i to u ime odkupa prava drvarjenja, paše, žirovine i inih prava uživanja, zajamčenih obiteljima pukovnijskih općina, koja su dosele bila u običaju u državnim šumama u bivšoj vojnoj Krajini, a zvala se ma kako.

Nepokretna imovina, koja se sastoji iz šumskog gospodarstva, ma da i jest nerazdijeljenim vlasništvom imovne općine, gledom na to, što je uživanje imovine u nerazdruživom spoju samo sa posjedom kuće ili zemljišta pojedinih žitelja, dotično obitelji. prosta je u smislu točke c §. 24. zak. članka XXVI. od godine 1880., od pristojbenog jednačka.

A budući glavnica od 194.665 for. 11 nč. podvrženom pristojbenom jednačku, potječe takodjer iz šumskog gospodarstva tužiteljne imovne općine, pa ma da po zaporci valovnice sačinjava i jednu netaknjivu temeljnu glavicu, to su ipak na porabu i uživanje iste, ako i ne neposredno, to posredno ovlašteni oni isti žitelji općine, koji su na uživanje

šumskog gospodarstva ovlašteni, jer kamati glavnice, buduć sačinjavaju jedan od pokrivnih temelja izdataka, skopčanih sa šumskim gospodarstvom, uplivišu na imovnost šumskog gospodarstva.

Ta pokretna imovina ima dakle u pogledu uživanja iste jednu narav sa onom nepokretnom imovinom, iz koje je potekla, pa tako i sa gledišta pristojbenog jednačka treba da podpada istom postupku, kao što sama nepokretna imovina tim više, jer nema dvojbe, da uživanjem te nerazdijeljene imovine raste vrijednost zemljišta na to ovlaštenih, pa tako i prenos istih podpada većoj pristojbi, nego bi podpadao, da sa istima nije skopčano to pravo uživanja, ili imovina pojedinih općinara, kad se prenosi, jest zajedno sa tim pravom uživanja predmetom redovite prenosne pristojbe.

Ako bi se dakle upitna glavnica još posebno i pristojbenim jednačkom obteretila, postojao bi slučaj dvostruke odmjere.

Iz tih razloga trebalo je tužbu uvažiti, te odlučiti prema sadržaju dispozitivnog dijela nazočne osude.

Sudište izdaje dva primjerka ove riješidbe zagrebačkom kr. financijalnom ravnateljstvu skupa sa priložima izvješća od 7. svibnja 1898. broj 18.896 na izvršbu tim nalogom, da jedan primjerak u smislu §. 138. zak. čl. XXVI. g. 1896. i točke 24. provedbene naredbe broj 21.973. M. 4. 1896. dade tužitelju uručiti.

Nadalje je kr. ug. upravno sudište u državnoj javnoj sjednici dne 24. ožujka 1902. broj ^{5531 F.}/_{1901.} uzelo u razpravu stvar pristojbenog jednačka šumsko-gospodarstvenog ureda II. banske imovne općine u Petrinji, u kojoj je kr. financijalno ravnateljstvo u Zagrebu odlukom od 14. studenoga 1900. broj 52963 riješilo utok, podnešen glede pristojbenog jednačka od 3.04 K., propisane kod kr. poreznog ureda u Petrinji u G. od god. 1900. pod stav. broj 248, te je iz-

reklo uslijed tužbe rečene imovne općine slijedeću osudu: Kr. ug. uprav. sudište uvaživši tužbu riješava tužiteljicu imovnu općinu obveze plateža na teret joj propisanog pristojbenog jednačka i odredjuje brisanje istoga, jer i po tužiteljici imovnoj općini kupljene nekretnine valja smatrati dobrima takove naravi, koje doduše sačinjavaju nerazdijeljivo vlasništvo kojega općinstva, nu uživanje ili izrabljenje istih stoji u nerazdruživoj svezi jedino sa kućnim ili zemljišnim posjedom pojedinih stanovnika tako, da te nerazdijeljive nepokretnine isključivo samo cijeloviti dio pojedinih posjeda sačinjavaju, buduć da su takove nekretnine polag ustanova opazke 1 c točke D) članka 9/95 pristojbene tarife proste od pristojbenog jednačka, to je valjalo u smislu nazočne osude odlučiti.

Sudište izdaje dva primjerka ove riješidbe zagrebačkom kr. financijskom ravnateljstvu skupa sa prilogima izvješća od 24. ožujka 1901. broj 12.222 na izvršbu tim nalogom, da jedan primjerak u smislu §. 138. zak. član. XXVI: 1896. i točke 24. provedbene naredbe broj 21.773 M. E. 1896. dade tužitelju uručiti. (Vidi i nar. k. z. vl. o. z. n. p. od 12. ožujka 1884. br. 10171. u ured. sbirci II. od g. 1899. str. 213.)

I zemljištne su zajednice u starom provincijalu i mjestne obćine u bivšoj vojnoj Krajini proste od pristojbenog jednačka.

U tom je pogledu glede z. z. u bivšem provincijalu ili glede t. zv. urbarskih obćina izašla slijedeća tumačeća: *N a r e d b a* kr. zem. vlade odjela za unut. poslove, od 28. lipnja 1882. br. 24401. u predmetu otpisa nepripadno urbarnim imovnim obćinam propisane pristojbene takmine od urbarskih šuma i pašnika.

Kr. vladni odjel za unutarnje poslove, razabrao je u više slučajeva, da kr. porezni uredi pristojbenu takminu od-mjeruju od segregiranih, pojedinim bivšim urbarnalcem u vlasništvo pripalih zemljišta, držeći se kod toga onoga neiz-

pravnoga načela, po kojem se sve urbarske šume i svi urbarski pašnici nazivlju općinskim, premda nisu nikada bili općinsko vlasništvo, već uvijek suvlasništvo bivših podanika urbarskih, jer sačinjavaju nerazdijeljenu svojinu zadruga t. j. skupa urbarialista i njihovo je uživanje uvijek spojeno s posjedom kuće i zemljišta, te prema tomu spadaju ova zemljišta u red onih, koja si po §. 24. zak. čl. XXVI. od god. 1881. izuzimlju od pristojbene takmine, odnosno od kojih se nepripadno propisana takmina odpisati ima.

I kr. je financijalno ravnateljstvo dopisom svojim od 10. travnja 1882. br. 8902 u odgovoru na vladinu zamolnicu od 24. veljače t. g. br. 8155 za saobćenje svoga mnijenja istog kr. vladnoga odjela, odvratilo, da je do sele općinam odmjeravan i propisivan bio pristojbeni jednačak samo od onoga posjeda, što no su ga općine valovale kao vlasništvo općine.

Sa razloga toga odmjeravao se je jednačak općinam takodjer i od urbarskih pašnjaka i šuma u svim slučajevima u kojima ne bijaše dokazano, da je taj posjed vlasništvo pojedinih sesionara a njihovu slobodnomu posjedu prikopčan, u kojem slučaju dakle, ako je dokazan, taj posjed u smislu tar. čl. 9/95 D. bilj. 3 sbirke zakona i propisa o biljegovini i pravnoj pristojbi, zatim §. 24. č. z. čl. XXVI. od god. 1881. nepodpada pristojbenom jednačku.

Što se pako tiče napose urbarskih šuma i pašnjaka, koji u smislu car. naredbe od 17. svibnja 1857. podpadaju segregaciji, to primjećuje rečeno kr. financ. ravnateljstvo, da će se glede njih tekcar poslije dovršene segregacije konstatovati, da li su porazdijeljeni medju gospoštije i općine ili pojedine sesionaše, te da će imati općine plaćati pristojbenu takminu od dijela, što no ih je zapao segregacijom kao moralno tijelo; posjed pako, koji je razdijeljen medju gospoštije i pojedine sesionaše, da nepodpada pristojbenoj takmini, te da će se od ovakova posjeda obćinam propisani jednačak odpisati, čim obćine odlukom urb. suda zatim starija i novima posjedovnim listovima dokažu, da im poslije

provedene segregacije po urbarskom sudu od razdijeljenih pašnjaka i šuma ništa dopitano nije.

U svrhu dakle, da se ovi zamršeni odnošaji uredi, poziva se kr. podžupanija (gradsko pogl.) da odmah za to potrebno uređivanje preduzme, te da sve od ovakovih zemljišta, koja su segregacijom pripala pojedinim bivšim urbarskim podanicima proiztičuće tražbine drž. erara na pristojbenoj takmini posebnoj likvidaciji podvrgne, pozvav podjedno kr. poreznog nadzornika, da od svoje strane opredijeli svoga činovnika, koji će se imati tomu uređovanju pridružiti.

Neodazove li se kr. porezni nadzornik tomu pozivu, to će se imati likvidacija bez izaslanika financijalnoga provesti, te sve gore naznačenim neizpravnim načinom propisane pristojbene takmine kr. porez. nadzorniku na odpis priopćiti.

Opazka: Ova je naredba kasnije još okružnicami kr. zem. vlade, odjela za poslove unut. od 13. listopada 1882. br. 39329. i 2. prosinca 1882. br. 43522. razjašnjena, odnosno ponovno na provedenje naložena.

S istih je razloga prije nekoliko godina u ličko-krbavskoj županiji od zem. zaj. nepripadno ubrani pristojbeni jednak odpisan, te na temelju u tom pogledu uslijedivše ministarske odredbe povraćen svim zem. zajednicama mjestnih općina.

Imovne općine, zemljišne zajednice itd. plaćaju od tečenja (kupa) redovitu pristojbu, pošto ne plaćaju pristojbenog jednaka (u. s. 16870.—1900. i 5531.—1902.). Tar. čl. 16/1 toč. 1.

Upravno sudište.

Kr. ugarsko upravno sudište ustrojeno je na temelju zakonskog članka XXVI.: 1896., te odlučuje konačno o svim upravno-pravnim preporima nabrojenim u tom zakonskom članku.

Obstojalo je financijalno upravno sudište izdalo 73 decisije (odluke), koje su označene sa rimskim brojevima I do LXXIII. Sadanje opće upravno sudište (odjel financijalni) ima 29 decisija, označenih arabskim brojkama 1 do 29.

Decisije se stvaraju u plenarnim sjednicama, te nadomješčuju zakone u toliko, da imadu obvezatnu moć za

upravno sudište. Između svijuh decisija slijede samo četiri kao uporabive u šumsko-računarskom poslu.

XIII. Brisovne se dozvole, dane radi izknjiženja u ime jamčevine uknjiženih svota, ne mogu ubrajati među ona brisovna očitovanja, kojim se ukida pravo zaloga, stečeno na koju dugovnu tražbinu, i koja su spomenuta u alineji drugoj tar. čl. 10/92.

Uslijed toga ne podpadaju biljegovini po ljestvici II. i imadu se providiti od arka samo sa stalnom biljegovinom od 1 K. kao što se providjaju isprave.

XXXIV. Računi, koje izdaju ljekarnici o svom poslu, podpadaju biljegovini na račune.

LII. Na brisovne dozvole, zastupajuće takodjer i namire, koje glase na svotu izpod 200 K. ide biljegovina od 1 K. po arku.

25. Ona uplaćena pristojba, koja nije ustanovljena po upravnom sudištu, može se u slučaju nepripadne uplate na-
trag zahtijevati unutar 3. godine.

Nabavni ugovori.

Za nabavne je pogodbe ili nabavne ugovore, kojima se tko obvezuje, da će za pogodjenu cijenu nabaviti komu stanovitu stvar, ili radnju zajedno sa materijalom, temelj odmjere pristojbe po pogodjenoj cijeni: ljestvica III, ako li pako samo obavu radnje na se preuzima, ili ako materijal nema prometne vrijednosti, ili je pako ta vrijednost razmjerno posvema neznatna (kao n. pr. u najviše slučajeva zemlja, obična voda, šljunak ili lomljeni kamen, pijesak itd.) polag vrijednosti: ljestvica II.

Ako je u troškovniku, osnovi ili proračunu o kojem poduzeću po stavkama označena isključivo obava radnje i mješovita dobava, tada se kod ustanovljivanja mjere pristojbe imadu u obzir uzeti ona polag stavaka označena razlučivanja (tar. čl. 22/9).

Od ugovora vrhu obskrba sa plinom (u. s. 7182—1887) ili sa električnom silom nema se pristojba odmjeriti kao

od uporabnog ugovora, već kao od ugovora za dobavu robe (u. s. 390—1902. i 8223—1905). Električno svjetlo i sila ne samo da nije bez vrijednosti, nego spada u kategoriju materijala veće vrijednosti.

Od ugovora glede bušenja arteškog zdenca (bunara) ide pristojba po ljestvici III. od zaslužbine i onda, kada poduzetnik ništa ne dobije za svoj rad u smislu ugovora, jer bušenje nije uspjelo (u s. 216—1899).

Gradjevni se ugovor ima smatrati pismeno sklopljenim i podvrženim pristojbi sa gledišta odmjere pristojbe, nakon što je stranka, koja daje graditi, prihvatila proračun poduzetnika (u. s. 2157—1890). Ugovor sklopljen sa slikarskim umjetnicima u pogledu dogotovljenja slika ima se biljegovati samo polag ljestvice II. (u. s. 2157—1896).

U slučaju razlučenja ima se od vrijednosti dobave radnje odmjeriti pristojba po ljestvici II., a od vrijednosti mješovite dobave i dobave materijala po ljestvici III. (u. s. 394—1885). U pomanjkanju razlučenja pripada pristojba od cijele svote po ljestvici III.

Po sadanjoj se praksi uzima n. pr. šljunak bezvrijednosnim (u. s. 1713—1905), dočim n. pr. lomljeni kamen nije bezvrijednosan, jer osim dovoza iziskuje i rad — lomljenje — (u. s. 15292—1898 i 21325—1901). S istih razloga ni je bezvrijednostan ni kamen za taracanje (u. s. 3341 od 1906). Niti kod električnog svjetla nisu svjetiljke (žarulje) bez vrijednosti (u. s. 13656—1905).

Dobava robe za oblasti bez posebnoga ugovora na jednostavnu naručbu ne podpada pristojbi (u. s. 3581—1904).

Ako privatna osoba nabavlja i prodaje robu za koju državnu vlast ne na temelju nabavnoga ugovora, već bez ugovora uslijed jednostavne naručbe, pripada u tom slučaju na namire o kupovini u smislu tar. čl. 22/9 biljegovina po ljestvici II., a ne može se povrh toga tražiti i biljega-

vina po ljestvici III. za pravni posao (u. s. 618—1886. i 1440—1890).

Ako se o svotama, podignutim na temelju posebno skopljenih gradjevnih i dobavnih ugovora medju državnim oblastima i sukromnom strankom izdade u tom slučaju jedna (skupna) namira, ima se podmiriti posebno od svake svote podignute na temelju pojedinih ugovora ljestvična pristojba, koja pripada od oba posla, dočim se biljegovina za namiru ima podmiriti od ukupno podignute svote (u. s. 1456—1890).

Ako poduzetnikov vjerovnik sudbeno zaplijeni zaslužbinu, koja potiče iz ugovora o dobavi robe sklopljenoga sa državnom oblašću ili županijom, pa uslied toga diže doznačenu svotu u korist poduzetnika njegov vjerovnik, dužan je u tom slučaju vjerovnik podmiriti i ljestvičnu pristojbu od dobavnog pravnog posla (u. s. 2069—1895).

U smislu ustanova o biljegovini i pravnoj pristojbi od g. 1883. imadu se namire poduzetnika, ako preuzima samo dobavu materijala, koji ima prometnu vrijednost, ili ako preuzimlje uz to i obavu radnje, biljegovati polag ljestvice II. u ime biljegovine za namiru i polag ljestvice III. u ime ljestvične pristojbe za ugovor. Preuzimlje li poduzetnik samo nabavu radnje, ili ako nema prometne vrijednosti materijal, koji će se dobiti, ili ako mu je posvema neznatna vrijednost, to se namire imaju biljegovati po ljestvici II. u ime pristojbe za ugovor (n. pr. poduzetnik obskrbe za bolnicu biljeguje namire po II. i III. ljestvici). Dobavljač šljunka biljeguje namire dvaput po ljestvici II., ako šljunak u tom kraju nema prometne vrijednosti. (F. r. Z. 26831—1884.)

Namire za beriva.

U mnogim šumarijama ne mogu službenici nabaviti biljegovke za namire za svoja beriva, pošto u sjedištu nema ovlaštene prodaje biljegovka. Uslijed toga se gubi mnogo vremena požurivanjem, a s druge strane lugarsko osoblje

trpi nerazmjerno veliki trošak dok nabavi biljegovku i vodi brigu, da li će mu pravodobno prispjeti namira, koju je odpremio prilikom. — Povodom toga je dozvoljeno, da se u isplatnom iskazu beriva pokraj stupca za tecivarinu otvori novi stupac za biljegovnu pristojbu. Zbrojni se iznos biljegovne pristojbe zaračunava u primitak u dnevniku za tudje novce i druge pologe, te istodobno provede u izdatak. Za ukupni se iznos svakog isplatnog iskaza nabave biljegovke i prilijepe na prvoj vanjskoj strani povrh obistimbene zaporce isplatnoga iskaza.

Likvidator prebiljuguje biljegovku uredovnim pečatom i naznači dan prebiljegovanja.

Ni urednici ni službenici ne trebaju predlagati namira za podignuta beriva. Primitak svojih beriva potvrđuje svaki pojedini namještenik svojim potpisom u isplatnom iskazu pokraj zadnjeg stupca. Ovaj je postupak određen za brodsku imovnu općinu naredbom od 29. svibnja 1914. broj 83.743 ex 1913. i poslije je isto uvedeno za neke druge imovne općine.

Na iskazima se o isplatama beriva radnika namještenih na državnim pastuhališnim postajama ne upotrebljuje biljegovina na namiru od svake svote beriva posebice, već se uslijed dozvole ministra financija može podmiriti na taj način, da se biljegovke odgovarajuće svoti, koja se dobije zbrojenjem biljegovina, otpadajućih od svake pojedine svote beriva, prilijepe na koncu iskaza, te da se propisno prepisu sa uredovnom zaporkom (m. f. 8370—1890).

Ako činovnici svoja beriva, koja uživaju na raznim naslovima, podignu skupno na jednoj namiri, to se ima namira biljegovati prema skupnoj svoti, a ne prema razlučnim svotama (m. f. 27091.—1883.) i onda, ako u prvospoменутом slučaju manje iznaša biljegovina. Često je povoljnije namiru ispostaviti razlučeno, a često opet u skupnoj svoti. Svaki si neka prije izračuna, kako je povoljnije.

Primke su proste od pristojbe o svotama ispod 4 K. i o predmetima vrijednim manje od 4 K. (tar. čl. 65/102 sl. u.).

Namire ravno na 4 K. već su podvržene biljegovini (u. s. 1218. ex 1888).

Prost je od poreza prigodom prvog imenovanja ili definitivnog potvrđenja ne samo pod službenu taksu povučeni dio, nego i cijela plaća (u. s. 2096.—1895.). Ovo je zabilježeno na str. 161. djela: Tičarić „Državna financijalna uprava g. 1896“.

Po občinskom poglavarstvu propisno izdane svjedočbe imaju podpunu valjanost, ako ih i ne podpiše župnik (m. f. 83553.—1899.).

Biljegovni je oprost s naslova siromaštva vezan na osobu i ne prelazi na pravne nasljednike (u. p. 1510.—1890.).

Državnom činovniku ne može pripadati oprost sa naslova siromaštva (u. s. 11280.—1905.). U konkretnom bi mu se slučaju zaplijenila plaća. Svjedočba se siromaštva ima posebno izraditi i priložiti glede svake stvari.

Uredovna zbirka

zakona i propisa o biljegovini i pravnoj pristojbi.

Uredovnu je zbirku zakona i propisa o biljegovini i pravnoj pristojbi na temelju §. 29. zakonskog članka XXVI: 1881. izdalo kr. ug. ministarstvo financija uslijed naredbe grofa Julija Szapary-a kr. ug. ministra financija. (Knjigotiskara C. Albrechta u Zagrebu 1883.).

U uredovnoj su zbirci sistematski složeni svi zakoni i propisi o biljegovnoj i pravnoj pristojbi. Uredovna zbirka ima moć zakona, a služi kao ravnalo svim organom i strankama. Službena rješenja i platežni nalozi sadržavaju §§. uredovne sbirke i tarifne članke pristojbene tarife kao sastavnog dijela uredovne zbirke.

Slijede važnije ustanove, u koliko se odnose na šumsko-računarsko poslovanje.

Predmet biljegovine i pravnih pristojba.

Pod biljegovinu i pravnu pristojbu podpadaju.

A) svaki pravni posao, koji po gradjanskim zakonima prava utemeljuje, prenaša, utvrđuje, preinačuje ili ukida i to:

1. Kada se kakovim pravnim poslom, izdala se o njem isprava ili ne izdala, prenaša vlasništvo, služnost porabe ili uživanja nepokretnina i to uz protučinidbu ili bez nje;

2. kada se o pravnom poslu izdaje isprava ili kada se i bez isprave darivaju pokretnine medju živim, ako će uslijediti predaja darovanog predmeta tekar iza smrti darovatelja;

3. o svakom drugom pravnom poslu u tu svrhu izdani spis, da služi dokazalom protiv izdavatelja ili opunomoćitelja, bilo da je isti sa nužnim potrebštinama za dokaznu moć providjen ili ne;

4. sudbeni zapisci, sastavljeni o dražbi pokretnina, makar ga i ne podpisale kupujuće stranke;

5. svi oni poslovi, izdala se o njima isprava ili ne, od kojih imadu u gotovom novcu plaćati biljegovnu pristojbu na javno polaganje računa obvezana poduzeća, društva, zavodi ili udruge (ur. sb.);

6. isplate, koje obave državne oblasti i uredi, državni poslovi i poduzeća, isto tako koje obave municipiji putem cheque i clearing-prometa kr. ug. poštanske štedione i putem giro-prometa austro-ugarske banke, bez da se o njima izdade namira (§. 2. zak. čl. XIV.: 1901. sb. str. 520. K. ur. sb.).

B) prenosi imutka uslijed čije smrti.

C) slijedeći spisi zabilježnice i službeni čini:

1. sve one svjedočbe, kojim se osobna svojstva ili u obće faktične okolnosti zasvjedočavaju u tu svrhu, da služe

iskaznicom ili dokazalom onim strankama, kojim se izdaju, u koliko se ovakove svjedočbe nemaju smatrati niti kao izprave pod točkom 3. slovo A, niti kao uredovni odpravci;

2. podnesci privatnih stranaka Njegovom cesarskom apoštolsko-kraljevskom Veličanstvu, saboru, vladinim i municipalnim vlastima, sudovima, javnim uredima ili iste zastupajućim urednicima, državnim zavodima, pod državnom upravom stojećim poduzećima, ili općinama, napokon trgovačkim i obrtničkim, [te odvjetničkim komorama; ili iste zastupajućim službenim osobama, isto tako i dvogubke, prilozi i napisni prepisi ovakovih podnesaka;

3. sve knjige, koje se vode u trgovačkim ili obrtničkim poslovima, ob obrtnim podhvatima ili o poslovnom posredovanju;

4. svaki uredovni odpravak, — razumijevajuć ovamo i sudbene riješidbe — koji polag tarife izrično pristojbi podpada;

5. radi stečenja javnih prava ishodjeni upisi u javne knjige (§. 1.).

Od kojih se predmeta i po kojem mjerilu ima plaćati biljegovna i pravna pristojba, to sadržaje tarifa, koja je sastavnim dijelom svih zakona i propisa (§. 2.).

Pravna se pristojba podmiruje ili uporabom biljegovka ili u gotovom novcu bilo u stalnoj svoti ili prema vrijednosti predmeta po ljestvici (skali) sadržanoj u posebnoj tarifi priloženim skrižaljkama (I., II., III.) ili pako po stanovitim postocima (§. 3.).

Podmirivanje pristojba biljegovkama.

Pristojba se podmiruje uporabom biljegovka i to:

1. u stalnoj svoti:

a) od podnesaka, drogubaka, od njihovih priloga i napisnih prepisa. Još se posebna pristojba ima platiti polag dotičnih članaka tarife na one podneske koji se odnose na

posebne povlastice ili na upis trgovačke tvrdke ili koji sadržavaju pravne poslove;

b) od svjedočaba;

c) od trgovačkih i obrtničkih knjiga, zatim od knjiga obrtničkih podhvata, te poslovnih posredovatelja;

d) od onih uredovnih odpravaka, koji polag tarife podpadaju pod stalnu biljegovinu. Izuzimaju se međjutim stalne pristojbe od osuda, izrečenih glede neprocijenjivih parbenih predmeta, koje se imaju plaćati u gotovom novcu,

e) od svih onih isprava, od kojih se ne plaća biljegovina po ljestvici.

2. polag postepenosti vrijednote, u iznosu rastućem prema vrijednosti predmeta, u koliko ne premašuje pristojba 50 K. od pravnih poslova navedenih u točki 3., koji sadržavaju prenos imutka, utvrdjenje prava ili ukidanje obveza, ako se može procijeniti činidba i protučinidba i ako je njezina novčana vrijednost istaknuta u ispravi o poslu ili pako izražena pozivom na druge isprave, račune i knjige. Postepena se pristojba, ako premašuje 50 K., može podmiriti ili uporabom biljegovka ili u gotovom novcu uz prijavu pravnog posla.

U postocima od vrijednote:

a) kod darivanja pokretnina medju živim, ako pristojba ne premašuje 52. K.;

b) kod takvih ostavina, koje se sastoje samo iz pokretnina, te se raspravljaju po sudbenoj ili štitničkoj oblasti ili po kr. javnim bilježnicima, ako pristojba ne iznaša više nega 56 K. (§ 9 zak. čl. XXXIV. 1881.);

c) kod zemljišničkih upisa radi stečenja stvarnih prava, od kojih postotna pristojba ne premašuje 56 K.; nu upisna pristojba premašujuća 56 K. može se po izboru stranaka uplatiti ili uporabom biljegovka ili pako u gotovom novcu (§ 13. zak. čl. XXVI: 1881) (§ 4.).

Pristojba se podmiruje u gotovom novcu:

1. u stalnoj svoti od sudbenih riješidba izrečenih o ne-cijenivim parbenim predmetima.

2. polag postepenosti vrijednote u iznosu rastućem prema vrijednosti predmeta od pravnih poslova navedenih u točki 2.:

a) ako se doduše može ustanoviti vrijednost činidbe i protučinidbe, nu ista nije izražena niti u ispravi istaknuta pozivom na druge isprave, knjige i račune;

b) ako pristojba premašuje 50 K., u kojem se slučaju može ova podmiriti u smislu točke 2. uporabom biljegovka;

c) od poslova navedenih u točki 5. sl. A);

3. u postocima od vrijednote:

a) od takvih pravnih poslova, kojima se prenaša vlastništvo, služnost porabe ili uživanja nepokretnina uz protučinību ili bez nje;

b) kod darivanja pokretnina, kada pristojba premašuje 52. K., ter u obće kada će uslijediti predaja darovanog predmeta tekar iza smrti darovatelja;

c) kod prenosa imutka uslijed čije smrti, osim ostavine navedene u točki 3. sl. b) §. 4.;

d) kod zemljišničkih upisa radi stećenja stvarnih prava, ako pristojba više iznaša nego 56 K., u kojem se pako slučaju dozvoljava u smislu točke 3. sl. c) § 4. podmirivanje iste uporabom biljegovka;

e) od konačnih sudbenih osuda naznačenih u tarifu;

f) takmina prenosnih pristojba od takvoga pokretnoga i nepokretnoga imutka, koji se nalazi u posjedu osoba, do-tično uživana nadarbina i zaklada navedenih pod točkom D čl. 9/95 tarife (§ 5.).

Na unaprijed izdane zajamne obveznice, ako zajam ne bude efektuiran ne može se zahtijevati pristojba (u. s. 20996—1904.).

Oprosti od pristojbe.

Oprost se od biljegovne i pravne pristojbe može odnositi ili na predmet, o kojem bje izdan kakav spis, dotično kakova isprava, ili sklopljen kakav pravni posao, ili pako na osobu, koja ili za koju se obavi pristojbi podvrženi čin. (§ 7.)

Oprost je od biljegovine i pristojbe dvovrstan, osoban i predmetan.

Prilozi su samo onda prosti od pristojbe, ako je podnesak, kojemu su priloženi, takodjer od pristojbe prost. Naprotiv takve isprave i takvi spisi, koji su po kakvoći svojoj prosti od biljegovine, nu kao prilozi budu priklopljeni podnesku podvrženu biljegovini, imadu se, izuzevši izrično u tarifi navedene slučajeve, providiti za priloge odredjenim biljegovkama. (§ 8.)

Oprost je od biljegovine i pristojbe ili bezuvjetan ili uvjetan t. j. oprost ili opstoji u svim okolnostima ili samo dotle, dok ne prestanu uvjeti oprosta. Nu ako se ovakove isprave ili ovakovi spisi tada upotrebljuju, kada nema uvjeta utemeljujućih oprost od pristojbe, mora se pristojba podmiriti prije uporabe toga spisa ili isprave.

Priložena tarifa sadržaje oproste, koji nekim predmetima ili osobama uvjetno ili bezuvjetno pripadaju. (§ 9.)

Kod ugovora, ljestvičnoj pristojbi podpadajućih a sklopljenih izmedju erara, te pristojbi podvrženih stranaka, imade pristojbu od prvog t. j. od onog primjerka ugovora, koji ostaje u pohrani kod dotične državne oblasti, podmiriti stranka, koja je pristojbi podvržena i to do 50 K. biljegovkama, a preko 50 K. po volji i u gotovom novcu.

U koliko ovakovi pravni poslovi podpadaju odobrenju, to pravo erara na pristojbu nastaje danom odobrenja (§ 16); u tom slučaju može se biljegovina, odstupajuć od §. 20. podmiriti i tako, da se jedan redak zaporke odobrenja ispiše preko donjeg bojadisanog dijela biljegovke (m. f. 95261—1891).

Kada više osoba, od kojih je jedna ili više njih od biljegovine oproštena, zajednički uruče kakav biljegovni podvrženi podnesak, tada je dužna biljegovini podvržena stranka platiti svukoliku biljegovinu od podneska, njegovih priloga i napisnih prepisa. Isto valja i za one zapisnike i njihove priloge, zatim za one uredovne prepise i ovjerovljenja, koja se izdaju na zajedničku molbu, pristojbi podvrženih i od iste oproštenih stranaka (§. 15.).

Pravo državnoga erara na pristojbu nastaje kod ostavina onim danom, kada je baština pripala, kod pravnih poslova pako u tom času, kada je pravni posao u tuzemstvu sklopljen.

Kod pismenih ugovora smatra se gore napomenutim vremenom dan izdadbe isprave, kod takovih pravnih poslova, pako, koji odviše od odobrenja, dan odobrenja. (§ 16.)

Biljegovina se ne ima predhodno, već nakon odobrenja ugovora naknadno podmiriti. Oblast ima stranku pozvati da doprinese biljege u roku u 8 dana. Običan je još postupak, da se odnosni ugovor ustupi nadležnom uredu, koji odmjeruje pristojbu, a ovaj odmjeri pristojbu na platež u gotovom novcu. Ovo je najpraktičnije i u skladu je sa §. 5.

Ako se biljegovke prilijepe prije odobrenja, a odobrenje ne uslijedi, tada ima financijalno ravnateljstvo stranki doznačiti u gotovom iznos, koji odgovara prilijepljenim biljegovkama.

Nastaje još pitanje, ako se biljegovke predhodno t. j. prije odobrenja priliepe, nu manjkavo (protupropisno) i u nedovoljnom iznosu, može li se sastaviti obnašašće?

Obnašašću nema mjesta, jer se ono ne može sastaviti ni onda, kada nije ništa prilijepljeno, tim manje dakle, kada je stranka nešto podmirila, što može eventualno natrag tražiti. (u. s. 709—1886 i m. f. 95261—1891.)

(Nastavit će se).

Društvene vijesti.

† **Herzl Otokar** kot. šumar gradiške imovne občine umro je dne 12. travnja o. g. u Novogradski nenadanom smrću u 30. godini života, gdje je i sahranjen.

Slava mu!

Novi utemeljiteljni član hrv. slav. društva postala je poznata tvrdka Filipa Deutscha sinovi, trgovina drvom u Zagrebu.

Ovo je ove godine već druga hrvatska tvrdka, koja se je kao utemeljitelj začlanila u naše šumarsko društvo, te koja je time pokazala da ne želi samo korist crpsti iz proizvoda naših šuma, nego da želi u smislu društvenih pravila sa ostalim društvenim članovima u zajedničkom radu i interese naše zelene struke promicati.

Nadamo se, da će našim prijateljima doskora poći za rukom zainteresirati za taj zajednički rad i ostale tvrdke u zemlji, koje još nisu članovi hrv. slav. šumar. društva, a koje bi u svom vlastitom interesu, na očigled utakmice, koja će poslije sadanjega rata i glede prodje i preradbe šumskih proizvoda posvuda nastati, najbolje učinile, da se sa ostalima članovima hrv. slav. šumar. društva — šumovlasticima, producentima, drvotrzcima i šumarima — radi sporazumnog rješavanja zajedničkih im pitanja udruže u jedno kolo.

Razne vijesti.

Državni ispit za samostalno vodjenje šumskog gospodarstva. Ovogodišnji državni ispit za samostalno vodjenje šumskog gospodarstva održan je u Zagrebu od 10. do 13. travnja. Ispitu je predsjedao velem. gosp. odsječni savjetnik kr. zem. vlade i zemalj. šumarski izvijestitelj Marino de Bona. Kao ispitni povjerenici fungirali su: za I. skupinu, Dr. Andrija Petračić, profesor kr. šumarske akademije; za II. skupinu, Jovo Metlaš, nadšumarnik upravitelj petrovaradinske imovne općine; za III. skupinu, Franjo Gröger, šumarski savjetnik vlastelinstva preuzv. gosp. Dr. Teodora grofa Pejacsevicha u Našicama. Ispitu su se podvrgli slijedeći kandidati: Albin Leustek, šumarski pristav vlastelinstva valpovačkog; Bogoljub Miodragović, šumarski vježbenik petrovaradinske imovne općine; Vjenceslav Radošević, šumarski vježbenik otočke imovne općine i Slavko Zastavniković, kr. šumarski vježbenik kod kr. kot. oblasti u Vrbovskom.

Svi su kandidati ispit položili.

Za pismeni ispit stavljena su im bila slijedeća pitanja:

I. skupina.

1. Jedan odjel čiste bukove šume, 120 god. stare, 100 jutara velik, sa obrastom 0·9 imat će se oplodnom sječom pomladiti i ujedno pretvoriti u mješovitu sastojinu bukve i hrasta. Šuma se nalazi u sredogorju i proteže se po duljini smjerom I.—Z., a u širini je hrptom raspolovljena na sjevernu i južnu stranu. Sjeverna je strana na lošijem tlu (III. bon. razr. po Grundneru), a južna na boljem tlu (I. bon. razr. po Grundneru). Godišnji etat dotične gospodarstvene

jedinice je 1.600 m³, a ima se podmirivati iz ove sastojine. Opišite cijeli postupak toga pomladjenja (vladajući vjetar nije opasan), navedite trajanje te sječe i troškove za umjetno pošumljenje hrastom (hrastova stara šuma nalazi se u blizini), te ujedno predočite prednosti mješovite sastojine hrasta i bukve.

2. U kojem se stanju mogu šumski proizvodi unovčivati i na koji način prodavati? Navedite prednosti i mane tih načina, kao i uporabivost istih u danom slučaju. Kojih se načela ima posjednik šume držati i koje odredbe ima učiniti u interesu bolje prodje i povišenja cijena drvu? Može li država što učiniti u interesu prodje drva i drvne industrije?

II. skupina.

1. Treba opisati načine snimanja sastojinskih medja u šumama i potanko navesti, kada se koji način može upotrebiti, te kojim se načinom odgovarajuće snimke mogu mapirati.

2. U jednom šumskom kompleksu od 425 jutara površine obavljene su predradnje za sastavak gospodarstvene osnove, te su temelju toga sastavljene skrižaljke dobnih razreda, koje glase:

1—20	21—40	41—60	61—80	81—100 godina
60	76	115	42	132 katastr. jutra.

Šuma prosječno raste na II. razr. Grundnerovih tabela za buku. Drvna masa dvaju najstarijih dobnih razreda, ustanovljena je izbrajanjem stabala, te u posljednjem razredu iznosi 150 m³, a u predposljednjem razredu 96 m³ po jutru.

Sastojine mladjih dobnih razreda jesu dobrog obrasta, te im se drvna masa može ustanoviti pomoću rečenih tabela.

Na osnovu ovih podataka provedite uređenje ove šume uz ophodnju od 100 g. po onim propisima, koji vrijede za onu šumsku upravu, kod koje služite. Ne ima li takovih posebnih propisa, odaberite sami najshodniju metodu uređenja dotične šume. Naročito imate iskazati prihod za prvu periodu i za svaku pojedinu godinu toga razdoblja. U kratko opišite bitnost dotične metode gledom na izračunavanje prihoda, te njene prednosti pred drugim metodama o uređenju šuma.

III. skupina.

1. Koji su glavni štetnici na hrastu? Opišite njihove osobine i sredstva, kojima se daje njihovo štetno djelovanje otkloniti.

2. Koje pogibelji mogu nastati po šumu odvodnjavanjem zemljišta u svrhu opće kanalizacije poljskih zemljišta okolice? Kada takova pogibelj može po šumu nastati i koji je zakoniti postupak propisan, da se proti provedbi kanalizacije i proti doprinosanju za takove troškove iste obrani?

Dr. Petračić.

Cijene ogrjeva u Štajerskoj. Da nebi trgovci drvom izrabljivali žiteljstvo dižuć neopravdano cijene, odredilo je namjestništvo za Štajersku da šumovlasnici nesmiju skuplje prodavati na kolodvor postavljene cjepanice i oblice nego

1 pr. met. iz šuma udaljenih 3 klm od tovarišne željezničke postaje po 14 K,

1 pr. met. iz šuma udaljenih 3—8 klm po 16 K i

1 pr. met. iz šuma udaljenih preko 8 klm po 17 K.

U gradovima i većima mjestima nesmiju maloprodavaoci skuplje prodavati na deblje komade razcijepane cipljice od 20 cm dužine nego kod mehkog drva 30 kg po 2 K 70 fil. a kod tvrdog drva 50 kg 3 K 40 fil. Sitno razcijepkane cipljice za podkurivanje (za kuhanje kave) 25 kg po 2 K 30 fil.

U krajevima gdje je to opravdano, mogu polit. oblasti odrediti i niže cijene.

Iskaz uplaćenih utemeljiteljnih prinosa, članarine I. razreda i upisninah, podupirajućih prinosa i pretplatninah za „Šumarski list“, tečajem razdobja od 1. srpnja do 31. prosinca 1915.

I. Članarina I. razreda i upisnine: Abramović Ante 10 K., Baličević Ante 10 K., Bauer Vjekoslav 10 K., Biškup Ferdo 10 K., Böellein Koloman 10 K., Brausil Makso 5 K., Brausil Miroslav 10 K., Berger Asdrubal 10 K., Brandstetter Julio 10 K., Belanović Sava 10 K., Cesarić Gjuro 10 K., Csikoš vit. Stjepan 10 K., Čmelik Vilim 10 K., Dianovsky Pavao 10 K., Dražić Jaroslav 10 K., Dremil Oskar 10 K., Frkić Stjepan 10 K., Fuksa Vaclav 5 K., Fusić Franjo 5 K., Gröger Fran 10 K., Grčević Ivan 10 K., Grünwald Josip Varaždin 10 K., Grdinić Nikola 10 K., Georgiević Teodor 10 K., Gerstmann Arnold 10 K., Grubić Nikola 10 K., Hlavinka Vincenz 10 K., Hanika Ivan 10 K., Hellebrand Adolf 10 K., Hosszu Jovan 10 K., Hefner Josip 10 K., Ištaković Blaž 20 K., Janussek Stjepan 17 K 50 fil., Jasić Dušan 10 K., Köröskenyi pl. Šandor 20 K., Kovačević Gavro 10 K., Krajnyak Ivan 15 K., Kuzma Julio 5 K., Kundrat Emil 5 K., Kolibaš Rudolf 10 K., Krišković Lambert 10 K., Köröskenyi pl. Velimir 30 K., Lahner Dragutin 5 K., Lach Gustav 10 K., Matić Jovan 10 K., Matičević Maksimilijan 10 K., Metlaš Jovan 10 K., Mlinarić Elzear 10 K., Markulin Ivan 10 K., Marton Gjuro 5 K., Masztics Gustav 5 K., Manojlović Petar 10 K., Marinović Milan 10 K., Mihajlović Jovan 10 K., Miljuš Petar 5 K., Neferović Franjo 10 K., Nešković Borivoj 10 K., Nenadić dr. Gjuro 10 K., Odžić Vladimir 10 K., Ostojić Dušan 10 K., Partaš Ivan 10 K., Popović Dušan 10 K., Puk Mirko 10 K., Puljević-Nikolić Petar 10 K., Perc Vilim 10 K., Polović Gjuro 5 K., Prpić Petar 10 K., Perušić Andrija 10 K., Raymann Stjepan 10 K., Renner Ante 10 K., Rosmanith Albert 5 K., Ružička August 5 K., Sablić Rudolf 10 K., Sztromsky Ladislav 5 K., Stanić Jovan 10 K., Stanković Veljko 10 K., Stublić Vjekoslav 10 K., Sutlić Slavko 15 K., Steller Eduard 5 K., Stanojević Pavle 10 K., Škorić Milan 10 K., Šimunović Živko 10 K., Šnajder Luka 10 K., Štefović Josip 10 K., Škrlić Petar 10 K., Thuransky pl. Bela 5 K., Tordony Emil 5 K., Tocaue Adolf 10 K., Tropper Antun 10 K., Vlahović Ilija 10 K., Vežić Nikola 10 K., Vilović Nikola 10 K., Zwickelsdorfer Ivan 10 K., Žegarac Pavle 10 K., Žerdik Lambert 10 K., Živanović Živko 10 K., Živnustka Franjo 20 K.

II. Podupirajući prinosi: Imovna općina brodska 400 K., Imovna općina križevačka 200 K. Sveukupno 1537 kruna 50 fil. Slo-
vima: jedna hiljada pet stotina trideset i sedam kruna 50 fil.

Szentgyörgyi, blagajnik.

**Iskaz uplaćenih utemeljiteljnih prinosa, članarina I. raz-
reda i upisnina, podupirajućih prinosa i pretplatnina za Šu-
marski list — tečajem razdobja od 1. siječnja do 26. travnja
1916.**

I. Utemeljiteljni prinosi: Tvrdka Filipa Deutschla sinovi
u Zagrebu 200 kruna, Petrić Fran drvotržac u Mrkoplju 200 kruna.

II. Podupirajući prinosi: Vlastelinstvo Vukovar 50 K.,
Vlastelinstvo Ilok 20 K., Imovna općina: brodska 400 K., gjurje-
vačka 400 K., križevačka 200 K., gradiška 400 K., petrovaradinska
300 K., druga banska 100 K., slunjska 50 K., otočka 100 K., ogulinska
50 K., Gradovi: Zagreb 20 K., Varaždin 20 K., Požega 20 K.

III. Pretplatnine: Kr. šumarsko ravnateljstvo u Zagrebu za
16 primjeraka 160 kruna. Kr. šumski ured Sušak za 12 primjeraka
120 kruna, Kr. višje gospodar. učilište u Križevcima 12 K., Šumarska
škola Sarajevo 12 K., Forstdepartement IV./3. der Landesregierung
Sarajevo 12 K.

IV. Članarine I. razreda i upisnine: Abramović Nikola
10 K., Adamek Ladislav 10 K., Agić pl. Oskar 10 K., Althaler Franjo
10 K., Abramović Ante 10 K., Baličević Ante 30 K., Bauer Vjekos-
lav 20 K., Benak Vinko 10 K., Bogoević Tomo 9 K., Bona pl. Ma-
rino 10 K., Biondić Josip 10 K., Brosig Ljudevit 10 K., Brosig Ru-
dolf 10 K., Brausil Makso 5 K., Brnjas Dragutin 10 K., Balić Josip
12 K., Cesarić Gjuro 10 K., Crnadak Milan 10 K., Čop Andrija 10 K.,
Deml Eduard 10 K., Dojković Vilim 10 K., Drenovac Svetozar 10 K.,
Derenčin Zlatko 12 K., Erny Rudolf 30 K., Fischbach Robert 10 K.,
Frkić Stjepan 10 K., Fusić Franjo 5 K., Franješ Juraj 10 K., Feren-
čić Stjepan 40 K., Gürth Dragutin 10 K., Gjureković Milan 10 K.,
Grdinić Matija 10 K., Grozdanić Milan 10 K., Grdinić Nikola 10 K.,
Göderer Albert 10 K., Havliček Aleksander 10 K., Hantich Franjo
30 K., Hosszu Jovan 10 K., Hankonyi pl. Stjepan 10 K., Haueise
Levin 20 K., Jerbić Ivan 10 K., Kayser pl. Šandor 20 K., Kovačina
Mate 10 K., Kern Ante 30 K., Kundrat Emil 5 K., Kovačević Petar
12 K., Lasman Dragutin 10 K., Lahner Dragutin 5 K., Langhoffer dr.
August 10 K., Layer pl. Šandor 5 K., Levaković dr. Antun 10 K.,
Magjarević Ivan 10 K., Maksić Ratislav 20 K., Matizović Dragutin
10 K., Maier Bela 10 K., Maslek Mile 10 K., Melcsitzky pl. Paul
10 K., Mlinarić Elzear 10 K., Marton Gjuro 5 K., Masztics Gustav
5 K., Majstorović Ivan 10 K., Malčić Vatroslav 10 K., Maruzzi Ivan
10 K., Miljuš Petar 5 K., Neferović Franjo 10 K., Neuhold Božidar
20 K., Ogrizović Gedeon 10 K., Ostović Mato 10 K., Petrović Ste-
van 10 K., Polaček Dragutin 3 K 50 fil., Pleško Bartol 10 K., Prs-
tec Milan 10 K., Puk Mirko 20 K., Perc Vilim 10 K., Pichler Milan
10 K., Perušić Andrija 10 K., Philipović pl. Slavko 30 K., Piršić
Vilim 10 K., Potočnjak Venceslav 10 K., Rosmanith Albert 5 K., Ru-

žička August 5 K., Rukavina Josip 10 K., Radošević Emil 10 K., Sablić Rudolf 10 K., Solarić Teodor 30 K., Szentgyörgyi Ljudevit 10 K., Svoboda Bogdan 10 K., Sztromszky Ladislav 5 K., Slapničar Eduard 10 K., Steller Slavoljub 5 K., Sirutschek Venceslav 30 K., Seidel Oskar 10 K., Šmidt Josip 10 K., Šmidinger Rikard 20 K., Šustić Josip 10 K., Štefović Josip 10 K., Šimić Stjepan 10 K., Škorić Vladimir 12 K., Tropper Ivan 10 K., Turkalj Zlatko 10 K., Ulreich Gyula 10 K., Vlahović Ilija 10 K., Weiner Milan 10 K., Žerdik Lambert 10 K. Sveukupno 4066 kruna 50 fil. Slovom: Četiri hiljade i šesdeset šest kruna 50 fil.

Szentgyörgyi, blagajnik.

Kr. kotarska oblast u Čabru.

Broj 2.261.—1916. Čabar, dne 26. travnja 1916.

Predmet: Plešci z. z. veleprodaja stabala.

Oglas dražbe stabala.

Na temelju otpisa kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove od 1. studena 1912. br. 68.456 prodavati će se putem javne pismene dražbe dne 20. svibnja o. g. jelova i bukova stabla z. z. Plešci kod kotarske oblasti u Čabru, nalazeća se u skupinama.

Broj skupina	Naziv skupine odnosno predjela	J e l o				Procjen- bena vri- jednost	
		tekući broj u naravi označenih	ukupni broj	drvena gromada			
				tvoriva	ogrijeva		
		s t a b a l a		m ³		K	f
I.	Jelinski lug . . .	1—690	690	1843.41	41	13.243	50
II.	Veliki klanjec . .	691—1210	520	1394.73	31	10.029	86
Ukupno		—	—	—	—	23.273	36

Broj skupina	Naziv skupine odnosno predjela	B u k v a				Procjen- bena vri- jednost		Za ova stabla pojedine sku- pine ustanov- ljena izključna cijena	
		tekući broj u naravi označenih	ukupni broj	drvena gromada					
				tvoriva	ogrijeva				
		s t a b a l a		m ³		K	f	K	f
I.	Jelinski lug . .	1211—3820	2610	2589.68	2589.68	7.769	04	21.012	54
II.	Veliki klanjec	3821—5680	1850	1552.97	1552.97	4.658	89	14.688	75
Ukupno		—	—	—	—	12.437	93	35.701	29

Uvjeti dražbe.

1. Dražba će se obaviti izključivši ustmene, jedino na temelju pismenih ponuda (oferta); na zakašnjele i brzojavne ponude ne će se uzeti obzir.

2. Ponude propisno biljegovane i dobro zapečaćene imaju se predati kr. kotarskoj oblasti u Čabru najkasnije do 11 sati prije podne odredjenog dana po dobniku (uri) kr. kotatske oblasti. Ponude mogu glasiti na jednu ili na dvije skupine.

3. U ponudi valja naročito spomenuti, da su nudiocu dražbeni uvjeti dobro poznati i da ih u cijelosti prihvaća.

4. Ponudi treba priložiti 10% procjenbene vrijednosti u ime žaobine u gotovom ili u državnim ili inim vrijednostnim papirima, koji imaju u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji pupilarnu sigurnost.

5. Kupac je dužan kupovninu platiti slijedećim načinom:

a) ako dostane samo jednu skupinu, tada ima jednu polovicu od dostalne (kupovnine) svote platiti u roku od četrnaest (14) dana, nakon primljene obavijesti o odobrenju dražbe, dočim drugu polovicu bezuvjetno prije početka izvoza drvnih sortimenata;

b) ako je dostao dvije skupine, tada ima jednu polovicu bezuvjetno platiti i to: na onu skupinu u kojoj će najprije raditi u roku označenom pod a), a na drugu skupinu prije nego li počne sa izvozom iz dotične skupine, nu svakako prije izminuća roka ustanovljenoga za izvoz;

c) Prodaja se obavlja na panju bez naknadne premjere, a prodaje se koli tvorivo, toli i sve ogrjevno drvo;

d) kupac se obvezuje od kupovnine 2% uplatiti u korist zaklade za uzgoj djece šumarskih činovnika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji.

6. Svi ostali dražbeni uvjeti mogu se doznati na vrijeme uredoavnih sati kod kr. kotarske oblasti u Čabru u uredovnici kr. kotarskog šumara i kod zemljištne zajednice Plešci u Plešcima.

Kr. kotarski upravitelj:

Štimac v. r.

Köröskenyeva (pripomoćna) zaklada hrv. slav. šum. društva, ustanovljenje članova.

Umoljavaju se sva gospoda članovi hrv. slav. šumar. društva II. razreda, koji su popisani kao prinosnici gornje zaklade u izuz, koji je priležao broju 1. i 2. Lugar. Vjesnika od ove godine, izvole dopisnicom javiti hrv. slav. šum. društvu (Zagreb, Markov šumarski odsjek kr. zem. vlade) koje su godine pristupili u hrv. šumar. društvo, te da li su od dana toga pristupa neprekidno članovi ili su — i kroz koje vrijeme — bili iz članstva

P. n. gg. kot. šumari umoljavaju se pako da imaju dobrotu za one bivše članove I. i II. razr. hrv. slav. šumar. društva svoga područja, koji su takodjer u izkaz unešeni, ali koji su umrli ili nisu više društveni članovi, ustanoviti i hrv. slav. šumar. društvu priopćiti koje su godine dotičnici umrli odnosno iz članstva hrv. slav. šumar. društva istupili.

U Zagrebu, dne 17. travnja 1916.

Tajnik: Kosović.

Poziv na sakupljanje naredaba i načelnih rješidaba!

Uredništvo je počelo, kako je to i obećalo, izdavati naredbe i načelne rješidbe šumarske struke počam od godine 1900. ovamo, kao od godine izdanja sbirke „Borošić-Goglia: Šumski zakoni“.

Umoljavamo svu gospodu, koja su si dosada notirali naredbe ili ih sakupljali, da te svoje bilješke i sbirke uzporede sa ovom našom, što ju izdajemo, te da nam priobće one naredbe i načelne rješidbe, koje su iz naše sbirke eventualno izpuštene.

Priposlane nam naredbe vratit ćemo vlasniku, a ne mogu li nam se poslati naredbe neka nam se barem na dopisnici označe brojevi onih naredaba, koje bi još trebalo objelodaniti.

Naročito ističemo da neće smetati, ako nam se naredbe od koje godine i kasnije priobće, jer se naredbe izdavaju po godinama, te će se i naknadno odtiskane moći uvrstiti u ono godište u koje spadaju.

Na koncu sbirke izdat će se valjano kazalo za sva dišta naredaba od g. 1900. ovamo.

Uredništ

